

VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

POMURJE OB OBLETNICI OZN

Člani mednarodnega študentskega kluba med soboško in ljutomersko mladino

V dneh 22. in 23. oktobra so na povabilo Okrajnega centra mladinskih klubov OZN Murska Sobota obiskali Pomurje člani mednarodnega študentskega kluba iz Ljubljane: Johnny SUDRADSAT DAI iz Indonezije, KAMAL NASAUATI iz Jordanije, SAID iz Palestine in JAYANT B. GOSALIA iz Indije. V razgovorih z mladino na soboški gimnaziji in učiteljski ter v Ljutomeru so gosti govorili o svojih deželah, o gospodarstvu, politici,

V okviru proslave 15-letnice Organizacije združenih narodov so predvidene v Pomurju številne proslave. Danes zvečer bo v dvorani kina »Park« osrednja proslava, na kateri bodo sodelovali med drugimi tudi gojenci glasbene šole in srednješolci. Na učiteljski, kakor tudi v mestu, sta organizirani posebni razstavi o razvoju in delu mednarodne organizacije. V teh dneh so ustanovili po Pomurju več klubov OZN. Podoben klub bodo ustanovili tudi na ESS, na srednji medicinski šoli ter na oseh večjih osemletkah kot n. pr. v Ljutomeru, Lendavi itd.

Letošnje proslave v okviru petnajstletnice OZN so bile pospešene vsestranski dejavnosti organizacije, predosem pa boju za ohranitev miru v svetu.

Na sliki zgoraj: člani mednarodnega študentskega kluba v razgovorih z ljutomersko mladino — v klubu DPD »Svoboda« v Ljutomeru.

Gostje so izrazili zadovoljstvo ob srečanju s pomursko mladino, a tudi mladi poslušalci so zapuščali klub, polni ugodnih vtisov.

kulturi, šolstvu in prizadevanjih za ohranitev miru v svetu v okviru OZN. Poslušalci so postajali gostom nekatero vprašanja. Razgovorov se je udeležilo okrog 500 mladincev in mladink iz M. Sobote in Ljutomera.

ZASKRBLJUJOČE ŠTEVILKE

Zaradi pomanjkanja in neurejenosti varnostnih naprav še vedno veliko število nesreč pri delu — v treh letih za 86 milijonov dinarjev manj narodnega dohodka — higiensko tehnična zaščita preprogosto le pod točko »razno«.

Lani 28.020 delovnih dni, zamujenih zaradi nesreč pri delu — je med drugim ugotovljeno v poročilu okrajne inšpekcije za delo. To lahko pomeni — za ilustracijo — 100-članski delovni kolektiv, ki bi med letom ustvaril 36 milijonov 555 tisoč dinarjev, v treh letih: 1957-59 pa celo 86 milijonov 545 tisoč dinarjev narodnega dohodka.

Ce računamo, da se poveča od leta 1957 število zaposlenih vsako leto povprečno za 1000, primanjkljaj v narodnem dohodku pa za približno 8 milijonov dinarjev, je potrebno ukrepati za tehnično zaščito mnogo več kot doslej. Kolikšnega pomena pa je poleg tega tudi higienska zaščita pri delu, lahko ugotovimo ob tem, da znašajo izostanki zaradi bolezni — razen TBC — enoletno delo 500-članskega delovnega kolektiva. Brez kakršnih koli drugih primerjav pove že ta dovolj. Razumljivo, da s higienskimi ukrepi ni moč teh izostankov odpraviti, lahko pa bi jih močno omeili.

Vse od leta 1957 je vedno več nesreč pri delu zaradi pomanjkanja in neurejenosti varnostnih naprav. Število nesreč se je večalo tudi zaradi pomanjkanja osebnih zaščitnih sredstev, neurejenega ročnega orodja, predvsem pa zaradi

nepravilne organizacije dela — od 60 primerov v letu 1957 na 281 primerov lani! Zmanjšalo se je le število nesreč v primerih kršitve delovne discipline in utrujenosti pri delu.

Nasprotno pa je moč ugotoviti, da iz leta v leto, dajejo delovni kolektivi več sredstev za higieno-tehnično zaščito. Leta 1957 so znašala ta sredstva 26, lani 45, skupaj v treh letih pa 111,5 milijona dinarjev. Poleg Proizvodnje nafte je dala za zaščito pri delu največ živilska industrija. Vendar se je prav v živilski industriji povečalo število primerov nesreč pri delu v zadnjih treh letih

lektivno delovno varnost navadno le pod točko »razno«, brez osebne zavzetosti za analitično oceno delovne varnosti v proizvodnji ali pa le v vsakoletnem Tednu varnosti, kar izzveni preveč kampanjsko. Navedeni podatki, o katerih je razpravljal v soboto tudi Zbor proizvajalcev okrajnega ljudskega odbora, te trditve potrjujejo.

PRI NOVEM OBRATU „POMURKE“ ZAKASVITEV GRADBENIH DEL

Kot je bilo prvotno predvideno, bi morala biti letos do konca leta končana vsa gradbena in obrtna dela pri gradnji nove klavnice in hladilnice Tovarne mesnih izdelkov »Pomurka« v M. Soboti. Kaže pa, da omenjena dela ne bodo končana do konca tega leta, temveč v prvih mesecih prihodnjega leta. Glede na to bodo pričeli novi obrati proizvajalci namesto aprila prihodnje leto šele sredi leta. Med vzroke za zakasnitev gradbenih del sodi po mnenju investitorja tudi pomanjkanje določenega materiala.

Vrednost vseh gradenj in opreme računajo na 355 milijonov dinarjev, kapaciteta tovarne pa se bo povečala za okrog 90 odstotkov.

PRED ZAKIJUČKOM AKCIJE MLADIH ZADRUŽNIKOV

Te dni bo tudi v našem okraju končana enoletna akcija mladih zadrudnikov, ki jo je organizirala zveza društev prijateljev mladine. Akcija je bila izvedena v obliki tekmovanja, ki se ga je udeležilo 63 pionirskih odredov, 50 šolskih združenj 21 podmladkov RK, 17 aktivov zadrudnikov in 57 aktivov LMS.

Ze po množičnosti udeležencev lahko sklepamo, da je akcija uspela. Zal pa nekatere kmetijske zadruge za akcijo niso pokazale dovolj razume-

vanja in tekmovalcem niso nudile dovolj pomoči.

Parcele, na katerih so pridelali tekmovalci različne poljščine, so pospravljene in pripravljene za novo setev. V okrajnem merilu bo akcija končana 26. novembra, ko bodo na svečanosti seji predstavnikov vseh tekmovalnih enot razglasili dokončne rezultate tekmovanja in podelili najboljšim ekipam nagrade.

Kot kaže, je nagrad precej. Za najboljšje tekmovalce sta pripravljena 2 zvezni, 2 republiški nagradi in nagrada Glavnega odbora RK Slovenije. Poleg tega so pripravile nekaj manjših nagrad tudi gospodarske organizacije, občinski ljudski odbori in okrajna zadrudna zveza. Nagrade so večinoma praktične in bodo predstavljale materialno osnovo za nadaljnje delo. Okrajni odbor akcije je že imenoval posebno komisijo, ki bo podrobno proučila rezultate in delovne pogoje posameznih tekmovalcev.

Zakaj oklevanje

pri uvajanju nagrajevanja po učinku dela

KAKO RAZLOŽITI, DA NEKATERI DELOVNI KOLEKTIVI V LENDAJSKI OBČINI NE DOSEGAJO TAKIH GOSPODARSKIH USPEHOV KOT DRUGI?

To je bilo eno izmed osnovnih vprašanj, o katerem so prejšnji teden razpravljali predstavniki organov delavskega samoupravljanja in sindikalnih podružnic. Vendar pa to ni bilo prvo posvetovanje, na katerem se je pojavilo tako vprašanje. O tem so že razpravljali na skupnem posvetovanju, ki je bilo 20. junija letos predsedniki delavskih svetov, sindikalnih podružnic in direktorji gospodarskih organizacij. Na tem posvetovanju je bilo ugotovljeno, da je osnovni vzrok sorazmerno počasnemu razvoju nekaterih gospo-

darskih organizacij sistem delitve osebnih dohodkov in da ta sistem delavce ne vzpodbuja k večji delovni prizadevanosti ter ima mnogo takih pomanjkljivosti, ki odvrtačajo skrb delavcev za gospodarjenje v celotnem podjetju. Zato je bilo na tem posvetovanju sklenjeno, da je potrebno ta sistem odpraviti in uvesti nagrajevanje po učinku dela. Direktorji gospodarskih organizacij so tudi ugotavljali, da je mnogo takih enot, kjer bi lahko takoj začeli uvajati stimulativni način določanja osebnih dohodkov.

Toda kljub vsem tem ugotovitvam in sklepom se dosednji sistem določanja osebnih dohodkov ni bistveno spremenil in da v nekaterih gospodarskih organizacijah tudi ni opaziti prizadevanja, da bi ga temeljiteje spremenili. Sklepe tega posvetovanja so dojela le nekatera obrtna podjetja (Klavnica, Kolarstvo in kovarstvo) in trgovska podjetja, delno izboljšanje pa je opaziti tudi (Nadaljevanje na 2. strani)

VREMENSKA NAPOVED

od 27. okt. do 6. novembra
Približno do 28. novembra deževje z ohladitvijo in sneg večjih do nižin, nato tri- do štiridnevno izboljšanje vremena. Po 1. novembru zopet deževje.

od 55 na 147 primerov, kar bi bilo še nekako opravičljivo, če bi se število zaposlenih v tej panogi potrojilo.

Vsi navedeni podatki kažejo, da smo kljub večjim sredstvom, ki smo jih dali za varnost pri delu, dosegli nezadovoljive rezultate. To delno tudi zato, ker obravnavajo v ko-

TRI NOVE SREDNJE ŠOLE V LENDAVI

V začetku oktobra sta v Lendavi začeli s poukom dve novi srednji šoli in sicer ekonomska in administrativna. Šoli je ustanovila Ljudska univerza in sta letos namenjeni izobraževanju odraslih. Ekonomska šola deluje kot poseben oddelk za izobraževanje odraslih Srednje ekonomske šole v Murski Soboti in je po programu triletna. Vendar pa predvidevajo, da bi se naj z novim šolskim letom ob njej razvila redna srednja ekonomska šola. Zanimanje za šolo je veliko in io sedaj obiskuje 24 slušateljev.

Podobno je tudi z administrativno šolo, ki bo s prihodnjim šolskim letom postala redna dvoletna. Sedaj jo obiskuje 27 slušateljev, vendar pa je zanimanje tako, da opravičuje ustanovitev redne šole. Šola se postopoma po programu prilaguje srednji admini-

strativni šoli v Mariboru in bo v bodoče popolnoma prevzel njen program.

»Ustanovitev in razvoj obeh šol upravičuje izredno pomanjkanje strokovnega, še posebej pa administrativnega kadra v upravnih organih in tudi gospodarskih organizacijah naše občine,« pravi ravnatelj obeh šol prof. Ivan Rladleg. »Poleg tega pa je naši mladini potrebno omogočiti, da si pridobi srednjo strokovno izobrazbo. S tem šolskim letom bo na naših osnovnih šolah zaključilo osnovno šolanje 7 razredov. Zato je upravičena ustanovitev obeh rednih srednjih šol. Za šoli imamo dovolj primerne predavateljskega kadra in tudi materialne možnosti. Slušatelji pa so pri dosedanem pouku pokazali veliko prizadevnosti. Za njihovo strokovno izpopolnitev pa smo poskušali tudi s tem, da bodo med počitnicami po prvem polletju opravljali tri tedne obvezno prakso v gospodarskih organizacijah.«

Minulo nedeljo pa je bil odprt še strojni oddelek srednje tehnične šole. V prvem letniku je vpisanih 36 slušateljev. Šola

OB ROB TURISTIČNE SEZONE

Nedavno posvetovanje o nadaljnjem razvoju Radence, središča pomurskega turizma, je dalo med drugim tudi pobudo za ustanovitev Turistične zveze Pomurja.

Znana so nekatera prizadevanja za poživitev turizma pri nas, predosem od strani nekaterih turističnih in olepševalnih društev. Toda zaradi pomanjkanja osrednjega organa, ki bi načrtno usmerjal to dejavnost, so bili uspehi skromni. Preko gostinske zbornice, ki je nekako ozporedno z ostalimi dejavnostmi skrbela tudi za turizem, so bili dani v zadnjih letih nekateri namigi o tem, kaj vse bi lahko izkoristili pri nas v turistične namene. Še več je bilo predlogov posameznikov, ki na prav tako niso rodili uspeha. Ni čudno, če so vse razprave o turizmu ozbuja le občino, da se turizmu panova, ki se bo razvila sama od sebe,

brez kakršnih koli organiziranih priprav. Vemo pa, da ni tako in da sodi tudi v turistično dejavnost v prvi vrsti — poleg smisla za turizem — tudi proučevanje pogojev in primerna organizacija.

Radensko posvetovanje je skoraj tako mimogrede — tudi opozorilo na jesenski turizem v Pomurju. Nekako tako bi lahko rekli: poletni morje, pozimi Gorenjska, v jeseni pa med drugim tudi Pomurje. Morda je bila za marsikoga turistična prireditev v okviru trgatve, ki so jo pred nekaj leti priredili na Gomili v Slovenskih goricah, le atrakcija. Vendar lahko prav to prireditev vzamemo kot dokaz, da ima pomurska jesen vse polno lepote, ki bi jih lahko uspešno uporabili v turistične namene.

Sedaj, ko smo že nekako izven sezone, ne bi bilo napačno,

če bi z organizacijo Turistične zveze Pomurja pohiteli in položili našemu turizmu temeljni kamen, kajti sezona bo kaj hitro pred vrati. -jm

OTROŠKO IGRIŠČE V LJUTOMERU

Stanovalci Ormoške ceste v Ljutomeru so na pobudo DPM uredili letos prijetno otroško igrišče, ki so ga že dalj časa narekovali potrebe. V tem delu Ljutomera živi namreč čez 60 otrok. Akcija je podprla tudi osnovna organizacija ZK, ki je imenovala posebno komisijo, katera je zbrala pri podjetjih in stanovalcih za ureditev igrišča potreben denar in skoraj vso opremo. Stanovalci so opravili pri urejanju igrišča okrog 130 ur prostovoljnega dela. Igrišče so predali namenu v Tednu otroka. Takrat so v ljutomerskem otroškem vrtec odprli tudi poseben oddelek za šolske otroke nižjih razredov osemletke.

Na sliki: otroci, dobra volja, smeh in zadnje jesensko sonce na otroškem igrišču na Ormoški cesti.

Od četrta

OBCNI ZBOR ZROP V RADENCIH

Na nedavnem občnem zboru članov krajevne organizacije ZROP v Radencih so kritično pregledali delo preteklega obdobja. V krajevni organizaciji ZROP je vključenih okrog 60 članov, ki so se skoraj vsi aktivno vključevali v razne akcije, ki jih je organiziral občinski odbor ZROP v Gornji Radgoni oziroma pododbor v Radencih. Poleg drugega so imeli v preteklem obdobju 11 predavanj, na katerih so predavali aktivni oficirji JLA. Izvedli pa so tudi vajo z malokalibrsko puško. Na občnem zboru so posebno pohvalili delo dosedanjega pododborja, ki je bil v občini med najboljšimi, vendar pa so kritizirali nekatere člane, ki so se neredno vključevali v delo ZROP, posebno pa neredno prihajali na razna predavanja.

BOGATA RAZSTAVA V MARTJANCIH

Zadružnice v Martjancih so minulo nedeljo priredile, ob zaključku tečaja za vkuhanje, bogato razstavo. Poleg najrazličnejših sokov, marmelade in zelenjave — teh so imele 133 vzorcev — so razstavile tudi letošnje pridelke. Znano je, da so se martjanske zadružnice uveljavile tudi pri pridelovanju površnin, semenja in ostalih pridelkov v pogodbenem sodelovanju z zadrujo. Tako so tovrstne pridelke prodale letos v vrednosti 3 in pol

milijona dinarjev. Zadružnice vsi pogostoje izražajo željo po gospodarskem tečaju ter ureditvi vaše skupnosti.

Tečajnice so doslej pripravile nad 180 litrov sokov in 60 litrov marmelade za šolsko kuhinjo. Pri tem delu jim nudi poleg zadruge največ pomoči Zavod za napredek gospodinjstva iz Murske Sobotice.

Nedeljsko razstavo, ki je bila ena največjih v okraju, si je z zanimanjem ogledalo nad 1400 ljudi.

DANES SEJA SVETA ZA SOLSTVO

Svet za šolstvo pri OLO v Murski Soboti danes razpravlja o uvedbi madžarskega jezika na učiteljski. Ta bo obvezen za vse dijake, ki živijo na manjšinskem območju. Svet bo razpravljal tudi o ustanovitvi oddelka za odrasle pri tehnični srednji šoli v Lendavi ter o petletnem perspektivnem planu na področju šolstva.

RAZPRAVE O CESTNEM PROMETU V M. SOBOTI

Jutri bo svet za urbanizem in komunalne zadeve pri OLO razpravljal o razvoju cestnega omrežja ter o povezavi z ostalimi predeli Slovenije. Govorili bodo tudi o perspektivah v prihodnjih petih letih ter o reorganizaciji cestne službe. Tako naj bi v kratkem namesto raznih direkcij in tehničnih sekcij ustanovili nekakšna podjetja za vzdrževanje in gradnje cest.

PLENUM OKLMS V MURSKI SOBOTI

Jutri, 28. oktobra bo 7. plenum Okrajnega komiteja LMS v Murski Soboti. Plenum bo razpravljal o nalogah mladine pred letnimi sestanki in o idejno-vzgojnem delu z mladino v sezoni 1960/61. Poleg članov OKLMS se bodo plenuma udeležili tudi člani sekretariata občinskih komitejev LMS in predsedniki ter sekretarji organizacij LMS na srednjih šolah.

SKUPŠČINA OKRAJNEGA ZAVODA ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE

Prejšnji petek je bila v Murski Soboti skupščina Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje, na kateri so obravnavali vprašanje higiensko-tehnične varnosti gospodarskih organizacij, o sistematizaciji delovnih mest Zavoda za socialno zavarovanje in o razdelitvi preventivnega sklada. Mimo tega so na skupščini razpravljali še o finančnem poslovanju Zavoda za socialno zavarovanje v letošnjem letu in o predračunu za leto 1961.

OBCNI ZBOR SINDIKATA GOZDNIH DELAVCEV GPZ

V ponedeljek so se v Murski Soboti zbrali gozdni delavci Gozdarske poslovne zveze na svojem polletnem občnem zboru. Govorili so o vrsti aktualnih problemov, kakor o vprašanju reorganizacije GPZ in o njenem finančnem poslovanju letos. Poleg tega so na omenjenem občnem zboru govorili tudi o nagrajevanju po enoti proizvoda in predlagali, naj bi se tudi v tej gospodarski organizaciji osnovalo delavsko samoupravljanje, ki je bilo dosedaj le v okviru KZ.

SEJA SVETA ZA KMETIJSTVO PRI OLO M. SOBOTA

Včeraj je bila v Murski Soboti seja okrajnega Sveta za kmetijstvo, na katerem so člani sveta razpravljali o reorganizaciji Gozdarske poslovne zveze v Murski Soboti in v tej zvezi o ustanovitvi novega podjetja, ki bi naj začelo z delom z začetkom prihodnjega leta.

Slika preteklega tedna: Alžirac MAKDAD SALAH je predaval soboški mladini.

do četrta

ZAČETEK MELIORACIJE ŠČAVNIŠKE DOLINE

PO TRILETNIH PRIPRAVAH JE VODNA SKUPNOST V LJUTOMERU ZAČELA PRED TEDNI NA RAZKRIZJU Z REGULACIJO ŠČAVNIŠKE DOLINE. DELA BODO POTEKALA VEČ LET.

Priloge za regulacijo in melioracijo Ščavniške doline potekajo že desetletja, vedno pa je ostalo le pri meritvah. Tudi novoustanovljena Vodna skupnost v Ljutomeru se je takoj v začetku morala v prvi vrsti lotiti dokončnih meritev ter izdelave projektov. Vse to pa je pri kmetovalcih na poplavnih področjih vzbujalo dokaj malo upanja, češ, saj bo zopet ostalo vse v predalih, milijoni pa gredo v nič.

In vendar! Marsikdo ni mogel verjeti, da je res, ko je videl stroje, ki je začel na Razkrižju širiti preutesnjeno in vijugasto strugo Ščavnice. Kakih petnaest delavcev se je resno zagrizlo v delo. Potrebno je bilo posekati grmovje, razširiti in vzravnati strugo ter urediti obrambne nasipe. In tako gre meter za metrom. Delavci s ponosom pogledajo nazaj, kjer voda nadaljuje pot po sproščeni in izglašeni strugi. Toda važnejši so pogledi naprej, pred njimi je še 36 kilometrov ...

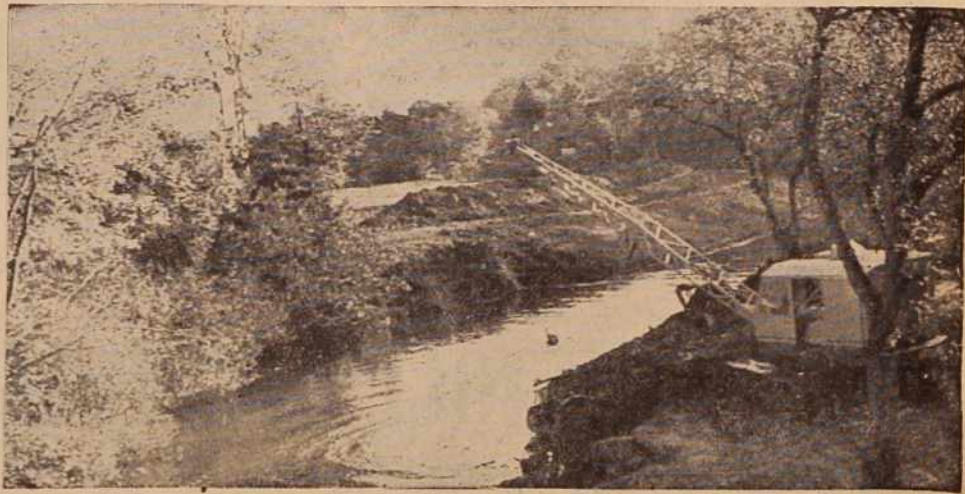
Vodna skupnost regulira Ščavnico s svojo mehanizacijo, ko pa bo lahko začela koristiti odobrene kredite, bo to pripustila enemu izmed gradbenih podjetij, svoje stroje pa zaposlila pri regulaciji odvodnikov, ki jih je po celotnem področju blizu 90 kilometrov.

Regulacije in melioracije bo

do izvajali etapno. V prvi etapi je predviden spodnji del Ščavniške doline od Razkrižja do Berkovec. Pred kratkim pa

jezerih se bo ob nalivih nabrala voda za namakanje v sušnih obdobjih. Vsa ta dela bodo trajala več let.

12.000 hektarov obdelovalnih površin zamočvirjenosti ter odpravili poplave. S tem pa jih bodo izboljšali za 80 do 100 od-

Prot metri regulirane Ščavnice pri Razkrižju

so naročili projekt tudi za zgornji del, ki sega skoraj do Cmureka. Se pravi, da bodo normalni in regulirali območje v dolžini 36 kilometrov. V projektu pa je predviden za nekatera področja tudi namakalni sistem. V okviru tega projekta gradiljo na Blagušu večje akumulacijsko jezero, pozneje pa jih bodo zgradili še več. V teh

Kakšnega pomena je regulacija Ščavnice in melioracija celotne doline, se kmetovalci na zamočvirjenih in poplavnih področjih dobro zavedajo. To pa najbolj prepričljivo kaže tudi ekonomski del projekta, v katerem je omenjeno, da bodo s predvidenimi deli rešili blizu

stočkov. Rodnost zemljišč se bo povečala od sedanjih 57 na 75 odstotkov, družbeni bruto-proizvod pa bo porastel kar za 127 odstotkov, se pravi, da se bo povečala vrednost proizvodnje kar na 30.000 dinarjev na hektar letno, ali na 12.000 hektarnih površin za 360 milijonov dinarjev letno. Področje Ščavniške doline bo potem postalo tudi vse bolj primerno za živinorejo.

Regulacija Ščavnice in melioracije torej predstavljajo v kmetijstvu dokaj pomembno potezo. Potrebno pa bo ta dela kar najbolj pospešiti.

J. Stolnik

KRATEK OBISK V RADGONI ONSTRAN MURE

Na podlagi čl. 3 Dodatnega sporazuma med Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo in Republiko Avstrijo k Spozajzumu o ureditvi obmejnega prometa od 19. marca 1950, teče ne nekaj časa med obema državama mali obmejni promet. Kakor znano, smejo jugoslovanski in avstrijski državljani, ki stalno bivajo v eni izmed obmejnih con, po določilih tega sporazuma potovati stikrat mesečno in se vsakokrat zadržati v sosednji obmejni coni do 60 ur.

pristojni, ki odločajo o tem, ali je film primeren za mladino ali ne, dokaj strogi, a tudi to, da ni moč govoriti o poplavi ameriškega filma. Pri kinu si pa tudi že blizu hotela »Avstrija« in v samem mestu, oziroma njegovi najdaljši in najbolj prometni cesti. Ta cesta in pa Glavni trg z magi-

čen čas naprej. Nekaj gostišč je urejenih tudi na moderen način z ekspress aparati za kavo in glasbenimi avtomati, foteljčki, klubskimi muzicami ter podobnim. Kaže, da je največ gostov v gostilnah in drugih gostinskih lokalih ob sobotah in nedeljah, ko pridejo v mesto izletniki iz ostalih predelov Avstrije. Za nas je zanimivo med drugim morda tudi to, da najdemo na ploščah v glasbenih avtomatih tudi ime našega znanega pevca zabavne glasbe in svetovnega potnika Iva Robiča, ki se piše na ploščah pač Ivo Robič. Gosta postrežejo povsod hitro in sočudo.

V Radgoni je tudi mnogo trgovin, ki so dobro založene. Tudi tukaj je potreba solidna in hitra. Prodajalke so v glavnem mlade in tudi s kupcem, ki ne kupi mnogo, ljubezne. Prehrambeni artikli, cigarete in vino so za naše pojme dokaj dragi. Kaže pa, da bodo naš ljudje v radgonskih in drugih trgovinah v obmejnem pasu segali po tehničnih predmetih. Tu gre za drobne gospodarske pripomočke, vžigalnike, kamenčke, kozmetične izdelke, pa za nadomestne dele za radijske sprejemnike, ure in prav gotovo še kaj. Kaže, da zgrebe tamkajšnji trgovec z našimi kupci ne bo imeli. Kakor znano, je jugoslovanska vlada zvišala znesek, ki ga lahko Jugoslavnici v malem obmejnem prometu vzamejo s seboj v Avstrijo, od 500 na 3500 dinarjev mesečno. Ta znesek predstavlja po avstrijskem običajnem menjalnem tečaju okrog 150 šillingov, po menjalnem tečaju 1:15 v Jugoslaviji pa vsekakor dvojni znesek. Tisti, ki so že bili čez mejo, so zračunali, da se po tečaju, ki je višji od 21 dinarjev, ne splača kupovati šillingov.

Res je, kakor je že zapisal neki naš časniki, da so vsa naganja in tipanja okrog blagovne zamenjave v malem obmejnem prometu preuranjena. Tudi kratek obisk onstran meje še ne more nuditi popolne slike tega in onega. Podoba pa je, da bo po uspešnih začetkih iskreno izvajanje sporazuma tudi v nadaljnje koristno za obe državi. Nedvomno je, da se bodo novim znanstvom, družabnim in kulturnim stikom v okviru splošnega zblizovanja pridružili tudi trdnejši gospodarski stiki.

Z uvedbo maloobmejnega prometa s sosednjo Avstrijo in na obmejnih blokih iz meseca v mesec živahnejši promet. Največ prehodov čez mejo so doslej zabeležili na mednarodnem bloku v G. Radgoni, precejšen promet pa je tudi v Gercevcih, na Cankovi in v Rogoševcih. V mesecu septembru so zabeležili okrog 1000 prehodov, dočim se je število prehodov v oktobru močno povečalo. Naši organi so izdali Joslejev okrog 2000. avstrijske oblasti pa 1000 dovolilnic na podlagi sporazuma o maloobmejnem prometu. Poleg tega je precej živahen promet dvolastnikov in delovne sile.

Slika kaže del območja na jugoslovanski in avstrijski strani, ki je zajeto v maloobmejni promet.

Kratek sprehod po Radgoni onstran Mure nas je prepričal, da meja ni več visoka pregraja, ampak širok most za splošno zblizanje ljudi z obeh strani mejne črte. Formalnosti na obeh straneh obmejnega mostu v Radgoni tečejo hitro in brez zapletenosti. Brž se tudi prepričaš, da je Radgona urejeno in čisto mesto. To velja zlasti za ceste in ulice, a tudi ruševin iz časov vojne ni več nikjer. Kmalu po prehodu čez most se ustavi gostu korak na poti v mesto pred spomenikom padlim vojakom Rdeče armade, ki so pred petnajstimi leti pregnali iz Radgone hitlerjevske horde. Napis na spomeniku v ruščini je dobro ohranjen in viden, tudi tisti del, ki pravi: »Proletarci vseh dežel, združite se!«. Pred spomenikom uspeva na urejeni gredici tudi nekaj cvetic.

Blizu spomenika je tudi mestni kino. Pogled na njegov repertoar pove gostu, da prikazujejo predvsem nemške in avstrijske filme. Kaže, da so

stratom tvorita tudi središče mesta. Nekatere zgradbe z oblastvenimi in drugimi ustanovami lahko opazi gost malce vstran.

Ze nekaj minut sprehoda po mestu zadostuje, da se gost prepriča o tem, da gostiln z in brez prenočišč v mestu ne primanjkuje. Povsod opazi pred vhodom tudi reklamne napise za »Coca colo«, nam znana piva in nekatere brezalkoholne pijače. Gostišča, ki imajo televizijske sprejemnike, imajo na vidnem mestu objavljene tudi televizijske programe za dolo-

VRSTA PREDAVANJ V TEDNU VARNOSTI

Komisija za varnost pri delu, ki je bila ustanovljena pri OSS, je v Tednu varnosti organizirala vrsto predavanj in prikazala več filmov o varnosti pri delu. Predavanja so bila v vseh večjih pomurskih

centrih. Z njimi pa nadaljujejo še v tem tednu.

Na področju varnosti pri delu opažamo, da vse premalo o tem razpravljajo komisije za varnost pri delu v podjetjih. Na tem področju so delale in inšpekcije za delo in komisija

za varnost pri delu Zavoda za socialno zavarovanje v Murski Soboti. Komisije za varnost pri delu v podjetjih naj bi v bodoče sestavljale analize o začetni pri delu in te analize pridelavale v obravnavo delavskim svetom.

S. B.

IZJAVA PREDSEDNIKA TITA

OB DNEVU ZRUŽENIH NARODOV

Predsednik republike Josip Broz Tito je dal ob Dnevu Zruženih narodov daljšo izjavo, v kateri poudarja, da bo človeštvo samo preko te organizacije ohranilo mir in konstruktivno mednarodno sodelovanje. Teža se dandanes tudi zaveda. Spričo resnega mednarodnega položaja je treba ne le oceniti vlogi OZN, temveč tudi okrepi njen ugled, pomen in vlogo v mednarodnih odnosih. Ob sami proslavi naj bi se svet tudi spomnil njenih tvorcev ter uspešno prehojenih poti.

»Plovalo tudi na delo te svetovne organizacije, zlasti na 15. zasedanju OZN,« je dejal predsednik Tito. »Takšen razvoj mednarodnega položaja je politično v ospredje potrebo, da vse miroljubne in napredne sile na svetu nastopijo proti neantoničnim težnjam, ki vodijo k nadaljnji zožitosti mednarodnih odnosov, in da razvijejo maksimalno dejavnost, da bi preprečili nadaljnjo poslabšanje mednarodnih odnosov in da bi se docela uveljavila načela, na katerih stoji organizacija Zruženih narodov.«

Predsednik FLRJ se je zatem lotil taktilno napetega ozračja, ki ga so povzročali govori nekaterih državnikov na 15. zasedanju Generalne skupščine, resolucije petih predsednikov in znanje resolucije o sodelovanju vseh dežel, za katero je dala pobudo Jugoslavija. Glasovanje o prvi resoluciji in pa so-

glasen sprejem druge kaže, da bodo Zruženi narodi našli v sebi dovolj moči, da nastopijo proti osem činiteljem, ki otežujejo razvoj nazaj, in da najdejo ustrezno pot k uresničitvi miru in družbenega napredka.

»Mi v Jugoslaviji smo prepričani, da bodo v tem pogledu ena glavnih sil nove neodvisne države, ki so nastale ali ki nastajajo na razvalinah prejšnjega kolonialnega sistema,« je dejal predsednik Tito. Opozoril je tudi na velike težave, ki jih lahko svet premeta s skupnimi prizadevanji in dobro voljo, posebno razorožitev. Države, ki se zavzemajo za miroljubno sožitje, se zaveda-jo odgovorne vloge, ki jo ima o pri tem. Eden izredno pomembnih ukrepov za ohranitev miru in varnosti je ustrezna gospodarska pomoč nerazviti-

»Poslabšanje o mednarodnih odnosih, do katerega je prišlo po neuspelem sestanku na prhu v Parizu letos spomladi, je

PETNAJSTLETNICA OZN

V ponedeljek je ves miroljubni svet proslavljal Dan Zruženih narodov. Na ta dan pred petnajstimi leti je večina držav članic te svetovne mednarodne organizacije, zrasle med odločnim bojem proti silam Osi, potrdila Ustanovno listino, to je njen statut. V 11 členih, razdeljenih na 19 poglavij, so nanizani osnovni smotri in načela, ki naj vodijo novi svet, obenem pa tudi pravice in dolžnosti držav članic.

Od tega dne dalje je svet doživljal vesele in žalostne čase. Ni se še prav polegla vojna vira, ko je blokovski razdeljeni svet obsedla znana hladna vojna, ki je pospešila obojevalno dirko, medsebojne odnose nekdanjih profinacističnih zaveznikov pa tako zaostrela, da je zares grozila nova vojna nevarnost. Spomnimo se samo korejske krize, zapletljive v Indokini in svedske avanture! In prav Zruženi narodi, ki jih upravičeno imenujemo »svet človeštva«, so bili tisti, ki se si navzlic blokovski nestrpnosti vendarle sčelali odločne besede, ki so ozorjale in svarile pred novo katastrofo.

Veliko pomirjevalno vlogo OZN, ki jo igra v današnjem svetu, nihče več ne zanika. Postaja vse bolj zares univerzalna organizacija, katere članstvo se vse bolj širi in bo nekoga dne obsegalo zares vse dežele sveta. Pomislimo samo, da je ob ustanovitvi štela 50 dežel, danes pa jih šteje 99, skoraj dvakrat več. In prav zaradi tega prihajajo vse bolj do izraza tudi želje tistih, ki so bili doslej v neenakovrednem položaju. Kaže, da bodo prav Zruženi narodi po svojih, predvsem pa s svojim delovanjem, naredili konec onemu pojavu v svetovni zgodovini,

ni, ki obsega pojem kolonializma.

Zruženi narodi so edina svetovna organizacija, ki je razglasila in zgodovini človeštva enakopravnost velikih in malih, je dejal na svečani akademiji ob obletnici Dneva OZN podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Colakovič. »Tako je vnesla v mednarodne odnose novo vsebino. Prav zaradi tega sodi Ustanovna lista skupno z Ustanovno Deklaracijo o pravicah človeka med najpomembnejše zgodovinske dokumente človekosti, naprednih težnj človeštva. Zato Jugoslavnji sprejemajo listino kot del svojih pridobitev, skovanih v osvobodnem boju proti največjemu sovražniku človeštva — nacizmu.«

Povojna leta kažejo, da so proučili vsi tisti poskusi, s katerimi bi hoteli reakcionarne sile razbiti Zružene narode kot edini, razmeroma zelo učinkoviti mednarodni organ, da bi tako prikrili svoja, po večini sebična, ozko nacionalna ali nacionalistična hovenja. Tu naj omenimo, da so se Zruženih narodov oklenile predvsem mašine in srednjevelike dežele, ki predstavljajo velik del sveta. Določeni politični, državni in gospodarski interesi sicer grupirajo mnoge dežele v več skupine, ki si postopoma nasprotujejo — in ta ločitev prihaja do izraza tudi v OZN —, toda osnovnih idej organizacije ne uničijo in niti ne nasti nihče več. To je dokaz več, da je ta organizacija v nasprotju s prvimi predvojnimi poskusi — ustanovitvijo Društva narodov — obojoko ugnala kolonialno. Veliko število onih

OD TEDNA DO TEDNA

KRIZA AVSTRIJSKE VLADE
DUNAJ — Predsednik avstrijske vlade Julius Raab je v petek odstopil, ker je prišlo med obema koalicijskima strankama do trenj. Predstavniki ljudske stranke in socialstov se namreč niso mogli dogovoriti o tem, od kod naj dobe

denar za pokojnine. Ljudska stranka je predložila, naj bi si denar zagotovili z novimi cenami in davkami, socialisti pa tega niso mogli sprejeti, ker bi z novimi davkami prizadejali državljanje z nizkimi prejemki. Predsednik republike Schürf odstavke ni hotel sprejeti.

KANADA NE BO SLEDILA ZDA
NEW YORK — Kanadski premier Diefenbaker je sklenil, da Kanada ne bo sledila ZDA in torej ne bo uvedla zapore za izvoz svojega blaga na Kubo. Ameriška vlada je sedaj zahtevala od svoje severne sosedice, da vsaj ne izvaša na Kubo blaga, ki ga je kupila po preji od ZDA. Kaže, da gre za prvi odločnejši korak, katerega kanadsko gospodarstvo je spričo vse večjega vpliva ameriškega kapitala v izrazito podrejenem položaju.

KRIZA, KRIZA...

V Kongu traja kriza naprej. Medtem ko so prejšnji teden poročali o trenjih med Lumumbodimi pristajši, gonore poročila te dni o demonstracijah proti »svetu komisarijev«, ki jih je postavil namesto oladde polkownik Mobutu. Se več! Sam polkownik se je naskrinjal naproti k kataničnemu premieru Combi, da bi si zagotovil »gospodarsko, finančno in politično pomoč«. Oseba, ki je še pred dnevi govorila, da ima položaj v rokah, se je torej odpravila po pomoč znanemu separatistu, ki odklanja njegov predlog o konferenci »okrogle mize«.

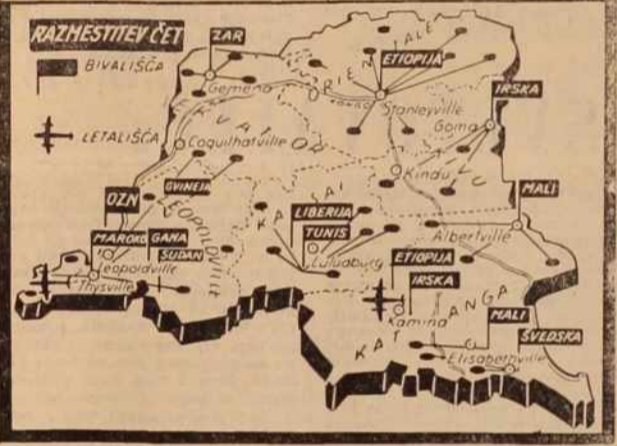
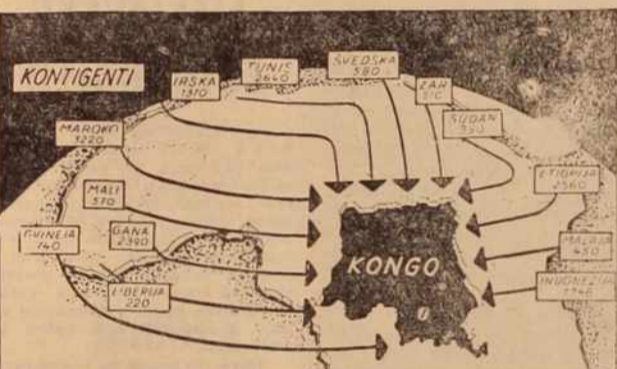
Zato ni čudno, če prikazujejo politični krogi v Leopoldvillu to dejanje kot dokaz Mobutrine slabosti. Prizadevanja, da bi zaprl premiera Lumumba, so propadla potem, ko je predstavništvo Zruženih narodov sporočilo, da tega ne bo dovolilo. Njegove »komisarje« prepeajo na ulicah, tako da si ne upajo več ven brez spremstva. Tudi v armadi vlada nezadovoljstvo zaradi tega. Ker vojniki ne prejema redne plače.

Ali naj pomeni srečanje Mobutu-Combe prekrat o kongijski krizi? Medtem ko prvi govori o sporazumu s kataničnim predsednikom, prihajajo iz

Elizabethville novice, da namestnik premier oztrajati pri svojem in torej odklanja vse slike z nosilci oblasti v Leopoldvillu. Najbrž se boji, da bi bili ti stiki spričo sedanega negotovega položaja kratkotrajni in brez koristi.

Zanimivo je, da je polkownik Mobutu pred dnevi opustil blokado rezidence premiera Lumumba s svojimi četami. Ob neki priložnosti je novinarjem izjavil, da ne namerava »izvoljati vojakov«, pri čemer misli na morebitne spopade s četami OZN, ki varujejo rezidenco. Zato Mobutuja njegovih »komisarjev« in tudi Kasouba, da bi zaprli od skupščine izvoljenega premiera, je torej propadla.

V Katani skušajo Combone žandarmerijske enote s silo zadušiti odpor domačinov proti nastitju. To pomeni, da tudi separatistična vlada ne ušiva podpore, kakršne si želi in s katero bi rada nastopila pred svetovno javnostjo. In še nekeje je zanimivo, kar precej očitno odnira karže, s katerimi igra Mobutu. Pred dnevi je prispela v Bruselj njegova žena z dvema otrokoma. Polkownik potem takem ni prepričan o spoi uspehi in tudi o svoji varnosti. Obrnil se je na svoje zaščitnike.

Cete OZN v Kongu

PROCES V CARIGRADU
CARIGRAD — Na procesu proti nekdanjemu predsedniku turške republike Bayaru, premieru Mendereju in ostalim obtožencem so te dni razsvetlili znane protigrške demonstracije dne 6. in 7. septembra leta 1955, ki so se pozne sprele v ropanje trgovin in stanovanj grških trgovcev v Carigradu in Ismiru. Kakor vse kaže, je dala povod za demonstracije vlada skupno z demitarsko nacionalistično organizacijo »Ciper je turški«. Priče bremene vlado in demokratsko stranko, kateri so pripadali vsi ministri. Na sliki: obtoženci na ra-bravi. Prvi od desne je predsednik Bayar.

dežel, ki so se nedavno učile kolonialnega jarma in postale neodvisne, pa vidijo v njej edini organ, h kateremu se lahko zatečejo v svojih težavah. To so dandanes večji del dežele, ki se ne žele blokovski opredeliti, temveč postavljajo v ospredje znana načela miroljubnega sožitja, ki v bistvu predstavljajo tudi podlago Ustanovne listine. In v tem sta tudi moč Zruženih narodov in podlaga za zaupanje.

V tezi, ki jo postavljajo nekateri — Francija in Nemčija kot zaveznika — en problem, Francija in Nemčija kot sovražnika — nešteto problemov — najdemo zares mnogo resnice. Pri tem je seveda najpomembnejše, kako se sodelovanje ali nesoglasje med obema državama odraža v splošnem položaju in v vlogi sodobne Evrope na mednarodne odnose.

S tem, da Francija in Nemčija pripadata zahodnemu blokovskiemu sistemu, v katerem prevladujejo ZDA kot glavna politična, gospodarska in vojaška sila, so politično vlogo Evrope robnisti na raven drugorazrednega činitelja v mednarodnih odnosih. Prav spričo sedanje razporeditve sil v Evropi in njenih geografskih mejah si ni mogoče zamisliti kakršnega koli večjega vstopa v politične vloge. Le temeljna blokovska sprememba lahko vpliva v tej smeri.

Določene razlike v politični usmeritvi evropskih dežel, posebno Francije in Nemčije, imajo lahko samo dvojni učinek: — naprej v tem smislu, da v konkretnem položaju ni vseeno, kakšne narave je evropska politična vloga, četudi v bistvu drugorazredna po obsegu in vplivu, in

— potem v tem, da postopne pozitivne spremembe v politiki evropskih dežel utegnejo utreti pot ponovni utrditvi političnega ušveda Evrope v mednarodnih odnosih. Politična dejavnost sodobne Nemčije ne predstavlja nobene uganke. Je jasna in nedvoumna. Za Nemčijo, ki iz objektivnih razlogov ne more voditi evropskih zadev, predstavlja dandanes nekakšen ideal taka Evropa, ki bi bila navadna podružnica ZDA, kjer bi bila prav Nemčija glavna sila. Ni ti sedanja, niti bodoča nemška go-

ZA KULISAMI „PRISRČNE ZVEZE“

ODNOSI FRANCIJA — ZAHODNA NEMCIJA V NAJNOVEJSI LUCI V ADENAUERJEVA TEZA: EVROPA — PODRUŽNICA ZDA Z MOČNO NEMCIJO V DE GAULLOVI NAČRTI: FRANCIJA VELESILA ST. 1 V TEM DELU SVETA V SPREMEMBE V LONDONU IN WASHINGTONU: OD CAMP DAVIDA NA STARE POZICIJE

Evropa do odnosov Francija-Nemčija ni imela nikoli samo načelnega stališča predvsem iz dveh razlogov: najprej zaradi tega, ker obe deželi zavzemata izjemno mesto v evropski politiki, gospodarstvu, znanosti in kulturi, pa tudi zaradi tega, ker je dejavnost Evrope na mednarodnem področju v veliki meri odvisna od francosko-nemških odnosov.

spodarska in vojaška moč v primerjavi z ZDA in SZ ne zadolga za samostojno politično igrjo, je pa skoraj dovolj velika za novo nemško gospodarstvo v Evropi v interesu zahodnega sveta.

Politično delovanje Francije pa do neke mere predstavlja zakonitost, sicer manj gde sredstev smotrov kot glede sredstev. Če znano tečajno generala de Gaulle, da bi Francijo uvedel v krog onih sil, ki odločajo v mednarodnih zadevah, izenačimo z daljnese-nim programom, tedaj vsekakor lahko pričakujemo določene spremembe v nemški evropski politiki. Moč Francije ni več v njenem kolonialnem sistemu. Tudi ne more biti v toliko razvpiti vodilni bombi, ki je v primerjavi z ameriško in sovjetsko vojaško močjo prava malenkost. Njegova odskočna točka ostajajo tudi ne more biti francoska ekonomija. Ni se do močno prizadeje vojne od 1. 1940 do danes. Zato lahko politični predpodi Francije pričakujemo edino le v uresnitvi evropske politike, ki bo temeljila na postopnem odhajevanju od blokovske opredeljenosti in ki bo črpala moč v politično silo v svojem samostojnem odločanju.

Nekako razpet med smotri, ki jih želi uresniti, se general de Gaulle, kadar gre za Nemčijo, večinoma zavzema za podporo Adenauerjevih nazorov. V času Camp Davida in njegovega novega »kursa«, ko se je ameriška in britanska po-

litika precej oddaljila od nedavnih Dullesovih nazorov, se je Francija postopoma približala kot pobornik produllesovskih nazorov bonnskega kanclerja. To seveda ne pomeni, da bi bila kanclerjeva politika bližnja de Gaullovi. Razlike v odnosu do stališča velikih zaveznikov naj bi po mnenju de Gaulle razumeli in dojele kot formiranje lastne politike (zaradi ugleda in pritiska). Vendar ka e, da je Francija prav kar zadeva ugled, mnogo več izgubila.

Medtem pa je politika velikih zaveznikov dovela spet neaktivno preobrat. Nastopila se je na staro shemo, s čimer se je poobal Adenauerja do neke mere okreplil. V istem času je prišlo do razpada »prisirčne zveze« Pariz-Bonn in do zaostrovanja nasprotij med dvema velikima evropskima sosedoma in zaveznikoma. V novem položaju bi to znova utegnlo biti vstrajanje de Gaulle na razlikah v politiki Francije na eni in ZDA ter Anglije na drugi strani. Eisenhower (s svojo poslanico Adenauerju v času, ko je premier Debre prispel v Bonn) in Macmillan (s svojim govorom v Generalni skupščini) se približujeta Adenauerjevemu nazorom, de Gaulle pa se s tem, ko vsiljuje točke nesporazuma oddaljuje.

Taktika te vrste kaže na prvi pogled obetljive politike osebnih impulzov, v resnici pa pomeni neupornost in nemoč, da bi vako drugače ustvarili daljnese neje

politične smote. Prisirčno pakiranje z Adenauerjem je pomenilo — in mora pomeniti — prehodno obdobje. Zgodovinska in sedanja Nemčija je gospodarsko močna

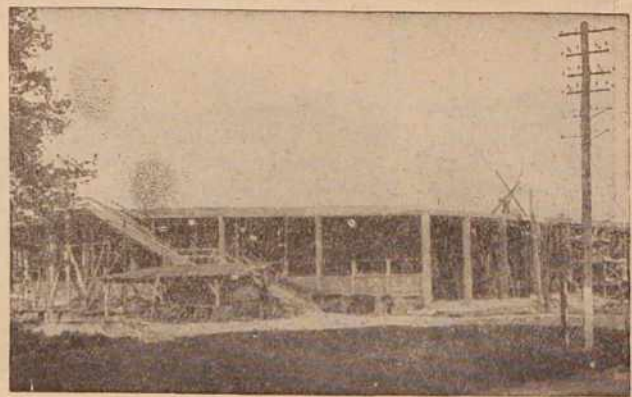

HLADEN SPREJEM — Tako so pred nedavnim sprejeli v Bonnu francoskega premiera Debrja (desno) in zunanjega ministra Couva de Muroilla. »Priateljske zveze« se očitno krhajo...

in se je pomirila z vodilno vlogo ZDA in Anglije, Francija pa si prizadeva, da bi si v okviru političnih organov v Evropi vzpostavila prvo vlogo v Zahodni Evropi. Zato se zavzema za znani »triumvirat« znotraj Atlantskega pakta. Nemčija se zavzema za integracijo vojaških sil pakta, ker bo edino tako lahko postala tudi sama močna vojaška sila. Francija pa želi nacionalni karakter armad NATO. Pri reševanju nemškega vprašanja je Adenauer bolj naklonjen politiki sile: združitve Nemčije postavljajo kot »zgodovinsko nalogo«, ki jo je treba nujno uresniti. Za Francijo predstavlja to polovična Nemčija močnega tekmeča, zrušena Nemčija pa bi pomenila nevarnost na kvadrat. (Zato je Pariz tudi priznal Poljski meč na Ostri in Nisi, od tod tudi njerove opazke k nemškemu problemu!)

To pomeni, da je zveza Bonn-Pariz brez objektivne podlage. Zato tudi ne more biti podlaga za nekakšno novo evropsko politiko, ki bi ustrezala evropskim interesom. Se celo več! Preračunje nemškega »gospodarskega čudeža« ne terja samo od Francije (»izenačimo in nenihi deanskih nacionalnih interesov«), da se od takih »motrov oddalji, temveč, da se mu »pre. Ne bi mogli trditi, da se v de Gaullovi načrtih, naj bi Francija znova postala vesela, ne skriva strah pred novo nemško nevarnostjo.

De Gaullova vizija Evrope od Atlantika do Urala se v praksi edaj nanata le na Malo Evropo; ranje o neodvisni francoski politiki na določene težnje po omejevanju nazorov NATO; nasprotovanje nemški nevarnosti pred obet prirskega zavezništva do nemške zavezništva. Niti bi seveda nerealno, če bi pričakovali dramatičnih sprememb v francoski politiki, vendar je očitno, da samostojne francoske politike ni mogoče uresniti brez velikih sprememb. Vse dotlej pa francoska politika ne bo v resnici evropska, temveč samo ena varianta atlantske politike, kar brez dvoma ni brez pomena, vendar se v njej tudi v glavnem izrpa njena narava. (Po Mednarodni politiki)

Pos. pje obrata Mariborske tekstilne tovarne v Ljutomeru dobiva iz dneva v dan popolnejšo obliko. Čeprav oira dela nestanovitno breme, računajo, da bodo obrat v glavnem dogradili že v začetku prihodnjega meseca. Kakor znano, mora že z 29. novembrom steči proizvodnja na 120 stavbah. Če omenimo, da so obrat začeli graditi šele pred tremi meseci, lahko rečemo, da so dosedanja dela opravili v rekordnem času. Za to pa imajo poleg gradbenega podjetja in onetega dela gradbenega odbora precej zaslug tudi množične organizacije, ki so opravile pri gradnji več tisoč prostovoljnih delovnih ur.

O problemu vajencev razpravljamo že vrsto let. Ugotavljamo pa, da kljub temu stvari okrog vajencev in njihovih mojstrov še niso temeljito raziskane in urejene. Morda je vprašanje vajencev še najboljše urejeno v lendavski in ljutomerski občini, medtem ko je v ostalih štirih pomurskih občinah položaj vajencev skoraj nemogoč. V teh občinah ni inšpektorjev za delo, ki bi načrtno proučevali in odstranjevali stare zakoreninjene metode učenja vajencev pri raznih obrtnikih. Vendar pa je dokaj čudno tudi to, da tudi družbene organizacije ne posvečajo vajencem dovolj pozornosti. Tudi organizacije LMS na vajeniških šolah bi morale v večji meri razpravljati o teh vprašanjih.

Vrsto nepravilnosti v odnosih mojstrov do vajencev prinaša tudi devetmesečna statistika inšpektorja za delo okraja Murska Sobota. Le-ta kaže, da je bilo v zadnjih devetih mesecih v našem okraju 20 primerov fizičnega obračunavanja obrtnikov z vajenci. Seveda je to število znatno večje, kajti statistika prinaša le take primere, ki jih je bilo moč kaj hitro odkriti.

Nadurno delo je za marsikaterega vajenca vzrok za njegov nenakomeren telesni razvoj. Dogaja se namreč, da vajenci delajo 12 do 14 ur dnevno, kar je za mladega človeka vsekar prenaporno. Takih primerov je nešteto. Obrtnike, pri katerih vajenci delajo le 8 ur, bi v vsem okraju lahko prešteli na prste. Zakaj pri takih primerih družbene organizacije ne povedo odločne besede? Enkrat za vselej je potrebno prenehati z baratanjem delovne sile in izkoriščanjem ter z uporabo vzgojnih metod celovske

dobe. Pri vseh nepravilnostih pa so soodgovorni v veliki večini tudi starši vajencev. Ugotovljeno je namreč, da starši dajejo mojstrom samo za to, da bi sprejel njihovega sina ali hčerko v uk, živila, namesto mojstra pa plačujejo za svoje otroke celo prispevek za socialno zavarovanje.

Po Zakonu o vajencih je do-

ja socialističnega sektorja kaj nerada dajejo vajencem dopustov, čeprav jim le-to po zakonu pripada (30 dni v letnih šolskih počitnicah in 7 dni v semestralnih počitnicah). So pa primeri, ko vajenci dobivajo dopuste v času šolanja, ne pa v času šolskih počitnic.

Pri nagrajevanju po učinku dela v gospodarskih organiza-

ji. V tem podjetju imajo sicer nagrajevanje po akordu, toda bistvo izkoriščanja vajencev ostane nespremenjeno. V zadnjem času so sicer uvedli poseben način dela z vajenci — učijo se v oddelkih, ki jih vodi za to poseben mojster. Stanje se bo izboljšalo šele takrat, ko bodo zgradili novo halo za oddelek za vajence.

Se vedno pa se dogaja, da mojstri vajenca uporabljajo za vsa druga dela, ki niso v nobeni zvezi z njegovim učenjem. Pogostokrat izgledajo vajenci kot kurirji mojstrov in njihovih družin, saj poleg drugih gospodarskih del, morajo v trgovine, po mleko itd.

Vsi ti, kratko nanizani problemi, s katerimi se vsak dan srečujemo med vajeniško mladino, zahtevajo širokih razprav vseh družbenih organizacij.

R. J.

Izbi. ra, postrežba in čistoča v soboških gostilnah in trgovinah

TRI URE Z INŠPEKTORJI

»V TRGOVINAH ZAHTEVAJ PO 50 DKG SLADKORJA IN MAKI TER ZAVOJCEK MILA. V GOSTILNAH PA 2 DCL SORINEGA VINA.« TAKO SMO NAROCILI NASEMU »POTROŠNIKU« JOZETU. KO SMO ONDAN NAPRAVILI V SODELOVANJU S TRZINIM IN SANITARNIM INŠPEKTORJEM PO SOBOSKIH TRGOVINAH IN GOSTILNAH MAJHNO PREIZKUSNJO IZBIRE, POSTREZBE IN ČISTOČE.

Ura je bila devet. V gostišču pri tovarni »Pomurka« so številni gosti močno zaposlili natakario. Med našim »gostom« in natakario je nastal majhen nesporazum zaradi različne 7 dinarjev pri 2 dcl. Ugo-

točili smo še, da sta bili natakariči brez predpisanih trakov čez lase. V kuhinji so imeli pripravljeno precej bogato izbiro toplih jedil.

V gostišču hotela Zvezda na Lendavski cesti poslovodje nismo našli doma, kuharica pa nam ni mogla postreči s fakturo za vino, ki so ga točili. Z inšpektorji smo nekoliko pobrskali še po shrambi in kleti. Prazne steklenice od kompotov, žlice v marmeladi, kruh in steklenica z bencinom ter stari arhiv, vse to je polnilo tesno shrambo. »Danes smo namerali pospraviti, pa ste nas prehiteli.« se je opravičevala kuharica. Nekolikšen preddar smo našli tudi v kleti. Kuharica in natakario sta plačali po 500 dinarjev kazni.

V gostišču »Grozde« je bil Jože sicer takoj postrežen, vendar mu je natakario brez opravičila postregla za laškimi rizlingom po 500 dinarjev, čeprav je zahteval belo vino po 200 dinarjev. Ko pa je zahteval blok s ceno, mu je natakario pojasnila, da teh ne dajejo... Zaman pa smo gledali po stenah za cenikom. Cene so imeli le v jedilnem listu. Vino je še precej ustrežalo. V kuhinji pa je sanitarni sprostil pravcato nevhito, ko je izbrskal na pol umite kavne skodelice in nože,

v pomivalnici pa kup smeti in odpadkov. Kuharica se je skušala za to znesti nad pomivalko. Nekje izza štedilnika so se pripodile mačke. Za ugotovljene nepravilnosti pa je poslovodja plačal 2000 dinarjev kazni. V gostišču »pri Stajercu« smo jih presenetili prav pri serviranju kosila. V shrambi in kuhinji smo odkrili red in čistočo, nekaj nevedčnosti jim je povzročal le pokvarjen hladilnik. Tudi naš gost je bil v redu in še kar hitro postrežen.

NERED V TRGOVSKIH SKLADISCIH

Moramo reči, da so v vseh trgovinah, ki smo jih obiskali, razen v eni, našemu »potrošniku« dokaj točno odtehtali naročno blago. Pa tudi pri zavijanju nismo odkrili nepravilnosti. Povsod so se trudili, da bi stranke kar najhitreje postregli. Povsod se je čutila prizadevnost prodajalcev.

To pa se je nekoliko premalo čutilo v neurejenih skladiščih. Zlasti pomanjkljivo je razporejanje posameznih artiklov, ki bi morali biti med seboj ločeni. Pa tudi čistoča je precej pomanjkljiva. Seveda le v skladiščih, kamor ne sega pogled potrošnika.

-ko

SOBOTA IN ŠPORTNI PARK

Tudi v Pomurju so se pričele razprave o bodočem petletnem perspektivnem načrtu in prav bo, da že sedaj razmišljamo o tistih športnih objektih, ki naj bi imeli prednost o naših bodočih gradbenih prizadevanjih ob upoštevanju množičnosti posameznih športov, zanimanja občinstva, potreb našega mladega rodu in delovnih kolektivov na področju športnega delovanja.

Tokrat se omejimo zgolj na Mursko Soboto. Nedvomno bo mestu kot središču pokrajine že v bližnji bodočnosti potreben (širjenje že obstoječih in ustanavljanje novih industrijskih objektov, s tem pa tudi občutno naraščanje prebivalstva) večji športni park, v katerem bodo našle svoje zatočišče vse zainteresirane športne in telesno-ozgojne organizacije. Saj vemo, da je že sedaj dokaj kritično zastran nogometnih igrišč. Trenutno imamo samo eno sposobno igrišče, ki pa že zdaleč več ne zadostuje potrebam posameznih klubov v mestu in okolici. In vendar zanimanje za nogometno igro še vedno narašča. Tudi izrazito delavski šport — kegljanje — še nima v Soboti prave domačinske pravice v objektu, ki bi ustrezal sodobnim posebnim treningom in tekmovalni, čeprav imamo sicer na stotine kegljačev, ki bi se radi polnokrvno posvetili temu športu, v naših podjetjih. Za želje po zagravitvi sodobno urejenega kegljišča smo zvedeli od predstavnika soboških delovnih kolektivov tudi na slovesnosti ob zaključku letošnjih delavskih športnih iger. Podobne potrebe pa so prav gotovo tudi v drugih športih.

Ustrezni športni park v Soboti zasluži torej že sedaj ustrezno mesto v razpravah o petletnem perspektivnem načrtu — tako s stališča ustrezne lokacije, pri čemer bo treba dati besedo tudi projektantom in drugim činiteljem, prav tako pa tudi sredstev, ki jih bo potrebno zagotoviti v ta namen: prispevkov komunne in okraja, športne loterije in iz drugih virov, med katerimi prav gotovo ne bodo na zadnjem mestu prispevki delovnih kolektivov in ostalega prebivalstva, če bomo seveda znali pristeti na pravi mestu. Začeti pa je treba...

ločena minimalna nagrada za delo v času učenja obrti takole: za prvi letnik 2.500 dinarjev, za drugi letnik 3.000 dinarjev in za tretji letnik 3.500 dinarjev. Kaj se dogaja pri privatnih obrtnikih? Skoraj vsi plačujejo vajence po 1000 dinarjev mesečno ali pa celo manj, kar je seveda po Zakonu o minimalnih nagradah za vajence za 1500 dinarjev manj. To je nezakonito delo in nespoštovanje zakonskih predpisov.

V gospodarskih organizacijah je slika drugačna. Naj povemo nekaj primerov. V soboški Panoniji zaslužijo vajenci drugega letnika učne dobe, če pokažejo odličen uspeh, celo do 4.200 dinarjev, tretji letniki pa celo do 5.000 dinarjev. Tak sistem nagrajevanja vajencev po njihovem uspehu imajo tudi v drugih podjetjih, n. pr. v Mizarstvu in Mehaniki v Lendavi in še v nekaterih ljutomerskih, radgonskih in soboških podjetjih.

Pereč problem so tudi dopusti vajencev. Dogaja se, da poleg privatnih obrtnikov tudi državna podjetja in podjet-

cijah, zasledimo nov način izkoriščanja vajencev. Vajence namreč pomaga pri delu mojstru, ki je za svoje delo plačan po učinku. Zato se dogaja, da mojster dobiva plačo tudi za delo vajenca, ki pa, kakor vemo, je lahko enakovredno delu pomočnika. Do takih primerov izkoriščanja vajencev od strani mojstrov smo naleteli pred meseci v soboški Panoni-

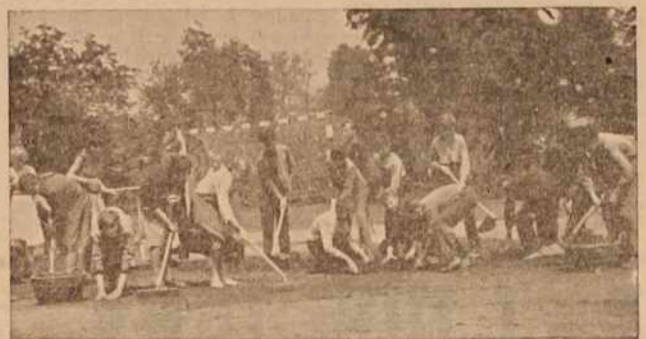
Inšpektorja ugotavljata odstotek alkohola

ZGLEDNA SKRB ZA NAJMLAJŠE V RADENCIH

Na pobudo zaposlenih mater na zboru volivcev, so v letošnjem šolskem letu uvedli v vrtec Slatina Radenci nov delovni čas od 7. do pol 15. ure. Pred tem so otroci dobivali v ustanovi le malico, sedaj pa dobivajo tudi kosilo. Po kosilu še malo počivajo, za kar imajo posebne ležalnike. Ko se vrnejo domov, jih že čakajo starši, ki so med tem prišli iz službe.

Z uvedbo kosila je uprava vrta posebno zadovoljila zaposlene starše, predvsem n. službenice in delavce zdravilišča. Starši prispevajo za te otroke 1500, za ostale, ki ne

skozi leto poskrbel tudi za ureditev notranjih in zunanjih prostorov. Na lepo urejenem igrišču imajo otroci na razpolago tekočo vodo, v sadovnjaku so posadili 22 prtičnih jablan.

Letos si je beltinska mladina uredila igrišče

dobijo kosila, pa 500 dinarjev mesečno. Potrebno kuhinjsko opremo si je ustanova nabavila izven proračunskih sredstev. To ji je uspelo z dobrim gospodarjenjem, s prispevki staršev in od ostanka denarja novoletne jelke. Za nabavo kuhinjske posode ter za jedilno posodo in jedilni pribor za otroke pa je prispevalo zdravilišče, ki kaže veliko zanimanje za urejevanje vrta. 80.000 dinarjev. Vrtec ima tudi potrebno ozemlje za svojo kuhinjo. Upravni odbor vrta je

kamor so prej navozili 22 prostorninskih metrov zemlje. Okrog igrišča so postavili 25 betonskih stebrov, ki so med seboj povezani z žico, po kateri se vije vinska trta. Vse to so s prostovoljnimi delom napravili skupno z upravnim odborom starši zaposlenih otrok.

To pa še ni vse! Prihodnje leto bodo postavili lopo za spravljanje večjih igrač in rekvizitov, zgradili bodo bazen, namestili tobogan, pa še to in ono imajo v načrtu. Ta-

V KRATKEM PO POMURJU

PETROVCI — Občinski komite ZKS in obč. odbor SZDL v Petrovcih sta organizirala v minulem tednu za ožji politični aktiv predavanje o mednarodnem položaju v svetu in o 15. zasedanju Generalne skupščine OZN. V tem tednu pa bodo priredili podobna predavanja še po nekaterih večjih krajih.

SALOVCI — Kmetijska zadruga v Salovcih je začela v teh dneh graditi sodeben hlev za 200 glav goveje živine. Novi hlev gradijo v središču porajajoče se zadrugne ekonomije.

MARKISAVCI — Trud ni bil zaman. Tako pravijo mlađi zadrugniki iz Markisavca, ki te dni pospravljajo pridelek. Hibridna koruza je lepo obrnila. Na razmeroma majhni parceli so pridelali več kot 30 metriških stotov na hektar. Pridelek bodo prodali kmetijski zadrugi. Začeli pa so tudi s pripravami za setev italijanske pšenice.

PETROVCI — Inicijativni odbor SZDL je na zadnji seji razpravjal o pripravi na konferenco, ki bo v prvi polovici novembra. Na seji so tudi skleni-

li, da bodo v kratkem včlanili v SZDL vsaj 50 odst. volivcev.

PUCONCI — V ponedeljek je kmetijska zadruga v Puconcih organizirala za žene-zadrugnice enodneveni tečaj za vkuhanje in vlaganje. Udeležba je bila precej številna. Zadrugnice bodo pozneje vkuhavale na domu.

MALA POLANA — Pred nekaj dnevi je bil v Mali Polani sestanek vodstva organizacije SZDL, na katerem so se pomenili predvsem o letni skupščini, ki bo te dni. Razpravljali so tudi o ustanovitvi mladinskega aktiva.

CRENSOVCI — Upravni odbor kmetijske zadruge v Crensovcih je na zadnji seji razpravjal o pospešitvi sklepanja pogodb za jesensko setev, o osnutku poslovnika, nakupu osnovnih sredstev ter o gradnji zadrugnih objektov. Ugotovili so, da se bo setev zapoznela zlasti na območju Bistric, porabili pa bodo večino gnojil, ki jih imajo na zalogi. Razpravljali so tudi o novem poslovniku ter o sestavi novega tarifnega pravilnika, ki bo temeljil na nagrajevanju po učinku. Ta sistem

bodo najprej uvedli na področju živinoreje.

V kratkem bo zadrugni svet obširneje razpravjal o smernicah petletnega perspektivnega plana. Kakor omenjajo v zadrugi, bodo v prihodnjem planskem obdobju dali največji poudarek lastni proizvodnji.

RADMOZANCI — V minulem tednu so imeli v Radmozancih množični sestanek SZDL, na katerem so razpravljali o odlokih o agrotehničnem minimumu ter o konferenci SZDL in o nalogah organizacij v prihodnjem obdobju. Sestaneku je prisostvovala blizu 100 vaščanov.

CRENSOVCI — Na nedavni seji krajevnega odbora organizacije SZDL v Crensovcih so se pogovorili o pripravi na konferenco, ki bo 15. novembra. Ustanovili so 4 sekcije, med njimi sekcijo za gospodarstvo, prosveto in šolstvo.

GRAD — Prosvetno društvo pri Gradu je na nedeljskem letnem občnem zboru med drugim razpravljalo tudi o ukinitvi kino predstav, ki zaradi premajhnega obiska niso rentabilne. Sklenili so, da bo kino zaprt vse do takrat, ko bodo uredili vprašanje glede finansiranja.

Ko so razpravljali o dosedanjem delu društva, so sklenili, da bodo okrepili zlasti dejavnost dramske skupine, ki je v minuli sezoni uprizorila le Desetega brata, s katerim je gostovala tudi v okolici.

VLAKE POVOZIL KRAVO

Na železniškem prelazu pri Meleh je te dni povozil vlak telice, last Stefana Snajderja. Nesrečo je zakrivil Snajder, ker ni dovolj pazil na žival, ki je zašla na železniško progo.

V LENDAJSKEM MIZARSTVU NOVE INVESTICIJE

Julija letos je lendavsko Mizarstvo začelo z gradnjo obratovnih prostorov v skupni površini 1400 kvadratnih metrov. Ker podjetju ni uspelo na natečaju za investicijo, so z gradnjo kljub temu začeli. Sredstva zdaj črpa iz občinskega investicijskega sklada in iz lastnih skladov. Za gradnjo bodo porabili okrog 35 milijonov dinarjev. Računajo, da bodo novi prostori zgrajeni do sredine prihodnjega leta. Po končani izgradnji obratovnih in poslovnih prostorov bo podjetje še investiralo 25 milijonov dinarjev za stroje, 20 milijonov dinarjev pa so predvideli za dvig družbenega standarda.

Podjetju je bilo nujno graditi nove prostore zaradi tega, ker so dosedanja prostora že tak, ki v katerih je normalno delo skoraj nemogoče. Težave so tudi v tem, ker so vsi trije obrati (mizarstvo, pleskarstvo in tapetništvo) vsak na svojem koncu Lendave, kar je seveda za podjetje zelo nerentabilno

zaradi prevozov pohištva v več obratov. Po končani rekonstrukciji bo podjetje še obdr-

žalo mizarstva, tapetništva in pleskarska dela, vendar tako, da se bodo predvsem specializirali

NA ČELU RADGONA

L. Norčič strelja enajstmetrovko... Vrtar Kladivarja je bil nemočen... 3:0 za Soboto!

Celjski uspeh, ki vliva upanje...

BRAVO, NAŠI FANTJE!

Moštvo Sobote je tudi po nedeljski tekmi s Kladivarjem na sicer pročiteljnih tleh ostalo neporaženo... To je uspeh, ki, kot vse kaže, ni slučajen, marveč je rezultat iz tekme v tekmo boljše igre, ki jo prikazujejo plavi na domačem igrišču in na gostovanih površih po Sloveniji. Dosljednija bilanca je nad vse pozitivna: štiri zmage in en neodločen rezultat, kar ne le dokazuje, da je moštvo Sobote krepko pretrgalo s preteklostjo, ko je ponavadi izgubljalo na tujih igriščih, marveč tudi, da že njegov doslej izkupiček potrjuje njen optimizem, ki napoveduje Soboti ugodne izglede za nasledbo najvišjega nogometnega prestola v Sloveniji.

In še nekaj je vredno zapisati v uvodu: menda še doslej ni bilo med ljubitelji tega športa v Pomurju, zlasti še v Murski Soboti, tolikšnega zanimanja za izid tekme, kot je bilo prav preteklo nedeljo za derby srečanje v okviru SCL v Celju. Že ob petih popoldne so se zbrali pred poslopjem pošte številni navijači, katerih napornost in radost je bila, ko so izvedeli za zmago svojih ljubljencev. V ponedeljek so ljudje dobesedno razgrabili naklade Poleta. Dela. Večera... Enajstmetrovka Sobote je za svojo nedeljsko podviga prešla številne čestitke, med drugimi tudi od Nogometnega kluba Koprinar iz Maribora. »Bravo, tovariši...« pišejo v svoji brzotlački mariborski nogometni in njihovim čestitkam se pridružujemo tudi mi.

Sicer pa pomeni zmaga Sobote nad celjskim Kladivarjem 4:2 (3:0) največje presenečenje za slovenske športne javnosti v nedeljskem nogometnem plesu slovenske cone lige. Ostali rezultati so bili več ali manj pričakovani: Slovan : Olimpija 6:1 (2:1), Nafta : Ljubljana 0:4 (0:2) — vse kaže, da našemu drugemu predstavniku v SCL ne gre in ne gre na četudi na domačem igrišču, zato je še moral naprej ostati na drug lestvice brez točke — Ilirija : Nova Gorica 4:0 (1:0), Triglav : Krim 2:3 (2:2).

KLADIVAR : SOBOTA 2:4 (0:3)

V začetku tekme je bilo na obeh straneh precej nerazumevanja. Gostujoči igralci so kmalu uvideli, da Kladivar v obrambi precej šepa in zato so s hitrimi prodori začeli spravljaliti v zadrego domačega branilca. Po zaslugi zelo slabega vratarja Lebana je Sobota prišla v vodstvo že v 18. minuti. Spodrslija

Nekaj podatkov o tekmi:

Sodniku Janžekoviču sta se obe enajstmetrovki predstavili v tej-le postavi: SOBOTA: Vrdujka, Drvarič, Sarotar, Skalar, Dozet, J. Norčič, Seško, L. Norčič, Potočnik, Maučec, Milošević. KLADIVAR: Leban (Breznik), Vodeb, Kokotek, Godunc, Hribar, Perc. Strelci golov: Maučec v 18., Potočnik v 78. minuti, Milošević v 38. in L. Norčič v 40. minuti (enajstmetrovka) za Soboto, ... barve pa Perc v 55. in Vodeb v 60. minuti igre.

Marinška v obrambi je spretno izkoristil Maučec in zatresel nasprotnikovo mrežo. Ta gol je očitno ohrabil goste in podvojil njihovo borbenost. Tako je bila pobuda kmalu povsem v njihovih rokah. Vedno lepše so preigravali Kladi-

varjeve igralce. V 38. minuti je Milošević iz položaja, ki je bil nevaren za Lebanovo svetlobo, povzročil rezultat na 2:0. Tuji pri tem голу je »botroval« Kladivarjev vratar. Komaj pa je žoga zapustila sredino igrišča, že so igralci Sobote bliskovito napadli. Njihovo akcijo je Marinšek v silni nepravilno zaustavil v kazenskem prostoru. Najstrožjo kazen — enajstmetrovko — je L. Norčič zanesljivo uresničil in tako dosegel tretji gol za barve Sobote. V tem času je vse kazalo, da bo Kladivar dočel tovrstno katastrofo na svojem igrišču. Vsi nlesovji igralci so igrali zbehanost in delali začudniške napake.

V drugem polčasu so gostje okrepili obrambno vrsto in kljub temu nevarno napadali. Marinšek zamenja položaj; sedaj je srednji napadalec. V 55. minuti je Perc z napornim solom dneva znižil rezultat na 3:1. Kladivarjevi so začeli silno napadati. Ta njihov polet pa je trajal samo kakih 20 minut in v tem kritičnem času je imel polno posla odlični vratar Sobote Vrdujka, pa tudi ostali branilci so brezhibno opravili svoj posel, tako da domačim ni uspelo zadeti v črno. Da Kladivar ni dosegel zaletenega gola, se ima zahvaliti netočni leti svojih napadalcev. V 78. minuti so gostje »dobili« prosti strel kakih 40 metrov od Kladivarjevih vrat.

Potočnik je po Maučecu streljano žogo prestreljal v glavo in jo prilebno poslal v mrežo: 4:1 za Soboto! Usoda Kladivarja je bila sedaj takorekoko zapetena. V 80. minuti so domači izvajali devet kot. Veliko gnečo preč vrati je izkoristil Vodeb in z nekaj metrov zmanjšal rezultat na 2:4. Potem sledi ofenzivna domačinov. Slabi strel Vodeba in Marinška pa so ostali brez zadetka.

Sobota je zaslužno zmagala. In ne samo to: zaslužno je za pomembno zmago je pripisati celotnemu moštvu in težko je posebej imenovati posameznike, ki so morda izstopali, če nečemo delati kritice moštva, ki je v Celju briljiral predvsem kot uigran kolektiv.

V preteklih pa sta se pomerili za prvenstvo mladinski moštvi istomimskih klubov. Zmagali so domačini z rezultatom 4:3.

Rokometni mozaik

Širom po Pomurju je bilo preteklo nedeljo živahno tudi na rokometnih igriščih. V M. Soboti je na igrišču Partizana žensko moštvo domačega Grafičarja premagalo ustrežno ekipo Učiteljskega 3:2. Ta zmaga je za mlado moštvo Grafičarja vsekakor uspeh, če upoštevamo, da nastopajo v moštvo izključno delavke iz proizvodnje. Potem je člansko moštvo Grafičarja odpravilo SAG z rezultatom 36:18. Prvi polčas je pripadal Grafičarju, saj je nasprotnik igral samo s 5 igralci, v drugem polčasu pa so bile sile izenačene. Moštvo Učiteljskega je podleglo ESS 16:23, medtem ko je v ženski konkurenci Gimnazija odpravila Krog z rezultatom 8:6. V Kromu je bilo srečanje med domačim moštvom in gosti iz Beltincev. Zmagali so Beltinčani 33:19. Izzakle ESS so se odpravile kmal po (res amatorska poizkušnost) v Beltince, kjer so kljub temu premagale domače moštvo s 16:3. In še dva rezultata pionirskih sre-

žanj: Bakovci : Mladost 8:11, Cankova : Polet 3:13. V nedeljo je bilo odigrano zadnje kolo v jesenskem delu tekmovalja — v ženski in pionirski konkurenci. Pri ženskah je jesenski prvak ekipe ESS z 8 točkami in boljšo gol razliko, sledi Učiteljskega 8, Grafičar 6, Beltinci 5, Gimnazija 2, Krog 1 točka. Pri pionirskih pa so na čelu mladi rokometarji Beltinec z 8 točkami, nim pa sledijo: Polet 6, Mladost 4, Bakovci in Cankova po 1 točka.

RUŠE-RAZOČARANJE POHORJE : GRAFIČAR 3:2 (2:1)

Soboškega Grafičarja je v nedeljo na terenu Pohorja v Rušah zastopalo okrnjeno moštvo in kljub temu smo s precejšnjo mero optimizma pričakovali zmago črno-belih, ki pa žal ni prišla. Grafičar je mo-

radgone izgubilo eno točko v Ljutomeru. Pa bo le tako, da Ljutomerčanom tudi visok poraz v Dobrovniku ni vzel dobre volje in so spričo tega v nedeljo zabeležili res lep uspeh. Samo tako naprej! Edino zmago v tem kolu je doseglo moštvo Dobrovnika proti mladim nogometšem iz Kupšincev in tako pospravilo obe točki. Igralci Kupšincev ne morejo in ne morejo do prvega uspeha, pa se jih, kot kaže, lotevata malodušna in nediscipliniranost, kar pa ne smejo dovoliti, saj jim morajo biti začetni nuspeli le resnejše opozorilo za temeljitejšo pripravo.

Vse tekme so se končale v najlepšem redu, brez incidentov, kar je hvale vredno za vsa sodelujoča moštva. Po poročilih iz Dobrovnika, so tam še posebej dobro organizirali red na igrišču.

ral tokrat spet položiti orožje pred nasprotnikom, ki je igral požrtvovalneje in je zato tudi zaslužno pobral obe točki. Že v prvih minutah igre so domači ostro napadali. Igralo se je večnoma na polju Grafičarja. V 15. minuti se jim je posrečilo, Flakus je prvi zadel Grafičarjevo mrežo. Gostje so v 40. minuti igre izenačili. Radulovič se je znašel sam pred vratarjem in je gol takorekoko že visel v zraku, ko je priteklo obrambni igralec domačih Vutočn, hotel odvrtni nevarnost, toda namesto tega je žogo sam poslal v mrežo (avtogol). Tik pred koncem polčasa so domači dosegli drugi gol. Mernik je streljal ostro s kakih 25 metrov mimo vratarja Caka, ki ga je pri branjenju precej močljivo nasproti sijajoče sonce, v vrata. V tem polčasu so domači igrali bolj bočno kot gostje, katerim se je poznalo, da psihično niso bili dorasli svoji nalogi.

V 15. minuti drugega polčasa je bil spet uspešen Mernik. V 20. minuti je sodnik izključil iz igre L. Flisarja. Kuzen je bila preostara, saj je ta igralec samo ostreje startal na žogo. Tako je za tem je izstopil iz igre tudi Pavlič zaradi poškodbe. Potlej pa so gostje, kljub devetim igralcem na polju, prevzeli nabudo povsem v svoje roke. Kmalu je imel Riturer idealno priložnost za gol, vendar je zaradi oklevanja pri streljanju ni izkoristil. Po večem številu naglih napadov je gostom naposled le uspelo zmanjšati rezultat na 3:2. Po lepem predlošku Kološ je iz same kornerske črte je Radulovič dosegel drugi gol za črno-bele dve minuti pred koncem tekme. Igralci Grafičarja so bili še naprej v očitni premoči, toda bilo je premalo časa, da bi lahko dosegli izenačenje ali morda še kaj več.

V nedeljo, 30. oktobra 1960
V Murski Soboti: Pušča : Dobrovnik, ob 5.00, služ. delegat Skarabot; Kupšinci : Ljutomer, ob 10.45, služ. delegat Katona.
V Turniščih: Planika : Sobota B ob 14.30, služ. delegat — sodnik: Na Tišini: Tišina : Beltinci, ob 14.30, služ. delegat Kreslin.
V G. Radgoni: Radgona : Nafta B, ob 10.00, služ. delegat Prkič.
Napravimo vse klube, da se tega razporeda tekem točno držijo, posebno še v M. Soboti. V primeru nerednega prihoda na igrišče tekem ne bo.

LESTVICA SCL PO V. KOLU

SOBOTA	5	4	1	0	17:5	9
Ilirija	5	3	1	1	9:3	7
-Ljubljana-	5	2	2	1	13:5	6
-Maribor-	5	3	0	2	17:9	6
Pušča	5	2	2	1	7:6	6
Krim	5	3	0	2	7:7	6
Kladivar	5	2	1	2	12:10	5
Olimp	5	2	1	2	9:15	5
Slovan	5	1	2	2	11:4	4
Nova Gorica	5	2	0	3	10:14	4
Triглаv	5	1	0	4	11:17	2
NAFTA	5	0	0	5	2:23	0

RADIJSKI PROGRAM

RADIOTELEVIZIJA - LJUBLJANA

od 30. okt. do 5. nov.

NEDELJA

8.00 Mladinska radijska igra — Friedrich Feid; Jezdec na oblaku; 8.47 Iz albuma otroških pesmi Pavla Sivica; 9.02 Melodije za dobro voljo; 10.00 Se pomnite, tovariši! — Anton Kovic; Napad v Kaejku; 10.45 Radij jih poslušajte! (Spored zabavne glasbe); 11.30 Nedeljska reportaža — Z. Stefančič; 15-letna bilanca; 12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo—I; 13.30 Za našo vas; 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo—II; 15.30 Iz solistične glasbe Swopina in Geršwina; 16.00 Humoreska tega tedna — France Magajna; Poročila darila; 16.20 Za nedeljsko popoldne (Spored zabavne glasbe); 17.10 »Peš! so jih mati moja...«; 17.30 Radijska igra — Jan Solovoi; Čez pet minut bo polnoč; 18.30 Operetne uverture; 18.45 Tri Slavka Avsenika; 19.30 Radijski dnevnik in športna poročila; 20.05 Izberite melodijo tečaja; 21.00 O. Verdiju in njegovem delu — II. oddaja; 22.15 Ples ob radijskem sprejemniku; 23.05 Nočni koncert; 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

PONEDELJEK

8.00 Poročila; 8.05 V deželi Miguela Cervantesa; 8.42 Zabavni zvoki z ansambli Majmirja Sepeta; 9.20 Prizori iz komičnih oper; 10.15 Od polke do calypsa; 10.40 Poje ljubljanski komorni zbor p. v. Mladina Pozajčiča; 11.30 Za otroke; 12.00 Veseli hribovci; 12.15 Radijska kmečka univerza — dr. Marjan Pavšič; Nalove veterinarjev v živinorodstvu; 13.35 Mašni zabavni ansambli; 13.50 Igra Mariborski godal-

ni ansambel, dirigira Jakob Cipci; 13.50 Popevke na tekočem traku; 14.15 Jugoslovanske radijske postaje pozdravljajo slovenske poslušalce — IV. oddaja Radio Skopje; 15.40 Naši poslušalci na tujem — Milenko Sobler; V Durbanu sem doživljal afriko kulturo; 16.00 Operne melodije; 17.00 Lokalni dnevnik; 17.15 Sferjem na poti 18.00 Športni tečaji; 18.15 Šavni umetniki našega časa — IV.; 18.50 Clovek in zdravje; 20.00 Glasbeni varieté; 20.45 Kulturna tribuna; 21.00 Priljubljeno kvinteto Jožeta Kampiča; 23.05 Za ljubitelje modernih popevk; 23.35 Plesni orkester RTV Ljubljana

TOREK

8.00 Mladinska radijska igra — Maurice Maeterlinck; Sinja ptica; 8.55 Dve jesenski pesmi in izvedbi otroške zboru; 10.00 Da bi drugi živeli; 11.00 Simfonični koncert; 12.00 Opoldanski glasbeni spored; 12.30 Zbori in ansambli iz oper; 13.30 Slovenske narodne pesmi; 14.00 Melodije za godala; 16.00 Reportaža z žalnih svečanosti; 17.00 Radijska igra — Oskar Davičo; Zrenjanin; 17.34 Tam na Pugled gorci... (Pesmi naših partizanov); 17.55 Dolina miru; 18.15 Trajstvene ljubavi; 19.05 Igrajo veliki zabavni orkestri; 20.00 Jugoslovanske zborovske skladbe; 20.30 Glasovi ki so utihnil; 21.30 Lahka plavša; 22.50 Narodne baladne literarne oddaje; 23.05 Od melodije do melodije.

SREDA

8.00 Poročila; 8.05 Mladina poje — Predstavljamo vam mladinske

pevske zборе iz Zagorja, Laškega in Apaa; 9.00 Jezikovni pogovori (ponovitev); 10.15 Iz oper Bellinija, Donizettija in Rossinija; 11.00 Oti plesilca do plesilca; 11.30 Za občane; 12.00 Logarski fantje; 12.15 Radijska kmečka univerza — Ing. Milan Rovani; Obvezno zatiranje boleznih in škodljivcev; 14.05 Radijska šola za srednje stopnjo — Franc Puntar; Podganje mesto; 14.35 »Jes pa no hiico mam« — Koroške narodne pesmi poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška; 17.15 Sestanek v sredo; 17.50 Plesni orkester Erwin Lehn; 17.45 Jazz na koncertnem odru; 18.00 Kulturna kronika; 18.20 Od Callusa do Hindemitha — IV. oddaja; 18.45 Pozdrav z zora; 20.00 L. van Beethoven; Fidelio — Opera v 2 delanilih; 22.15 Centri ure z ljubljanskim jazz ansambliom; 22.30 Ameriške popevke; 22.50 Literarni nočturno; 23.05 Iz moderne glasbenega sveta — IV. oddaja.

ČETRTEK

8.00 Poročila; 8.05 Glasbena polica št. 13 (Spored zabavne glasbe); 8.35 Zbor Madrigalistov iz Celovca; 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo — Ernest Petrin; Imeli smo ljudi; 9.25 Skladbe Matija Bravničarja in Pavla Sivica; 10.15 Popevke se vrstijo; 10.40 Pet minut za novo pesnico; 11.00 Melodije iz Španije; 12.00 Trio orgle; Andreja Blumauerja; 12.15 Kmetiška nasveti — Jože Kregar; Vrt v novemburu; 12.25 Arto iz romaničnih oper; 13.30 Komorni zbor RTV Ljubljana p. v. Milka Skoberneta; 13.45 Veil-

ki zabavni orkestri; 14.05 Felix Mendelssohn; Sen kresne noči, slovenska glasba; 15.40 Iz svetovne književnosti — Max Aub; Splovičev ladj; 16.00 Pavka Olivera Markovič; 16.15 Pesnikova ljubaven in življenje; 17.15 45 minut turizma in melodij; 18.00 G. Puccini; Tretje dejanje opere Tosca; 18.30 Helmut Zacharias s svojim orkestrom; 18.45 Ljudski svajlmit; 20.00 Centriko večer domačih pesmi in napoved; 20.45 Lojze Kvačar; Nove pesmi (literarna oddaja); 22.15 Po svetu jazza; 23.05 Mladim plesalcem.

PETEK

8.00 Poročila; 8.05 Emil Adamič — Krun Cipič; Koroška suita; 8.30 Od Beograda do Moskve (Spored zabavnih zvokov in popevk); 9.00 Naš podlistek — J. G. Crowter; Sest velikih zdravnikov — IV. — J. P. Pavlov; 9.20 Narodne za glas in klavir; 9.40 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe; 10.15 Skladbe za harfo igra harfiška Jelica Pertot — Portograndi; 11.00 Odlomki iz Mozartovih oper; 11.30 Clovek in zdravje (ponovitev); 11.40 S popevkami čez kontinente; 12.00 Pesmi iz Vojvodine; 12.15 Radijska kmečka univerza — Nena Ljubar; Slovenski otroci; 12.25 Ritmi Latinske Amerike; 12.40 Domaši neprevi izpod črtenega Pohorja; 13.50 Ženski zbor »Svoboda« Laško p. v. Julija Gorja; 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — Viktor Konjar; Mama, kakamo te!; 14.35 Poje sopranistka Victoria de Los Angeles; 15.45 Radijska univerza — Ina Davie Vrbič; Rudarstvo Slovenije;

16.00 Petkovo glasbeno popoldne; 17.15 Virtuo plosko za plosko; 18.00 Iz naših kolektivov; 10.15 Napevi z Dunaja; 18.30 Tako pojo in igrajo tuji narodi — II.; 20.00 Lepa melodija; 20.15 Težki zunanji politični pregled; 20.30 Z violino skozi čas — II.; 21.15 Oddaja o morju in pomorskih; 22.15 Zaplelate z nami; 22.50 Literarni nočturno; 23.05 Nočni komorni koncert.

SOBOTA

8.00 Poročila; 8.05 Zabavni orkester RTV Beograd; 8.30 Majhen koncert kitarista Bruna Tonazzija; (ponovitev) — Viktor Konjar; Mama, kakamo te!; 9.25 Al' vam usa-ja!; 10.15 Zvočni mozaik; 11.00 Od popevke do popevke; 11.30 Pionirski tečaji; 11.50 Slovenski umetniki igrajo mladim poslušalcem —

NEDELJA

12.00 Razgovor z volivci, lokalna poročila, obvestila in reklame; 12.30 Peš! vam bodo domaši zbori; 12.40 Oddaja v madžarskem jeziku; 13.05 Zeleni ste, poslušajte.

TOREK

17.00 Lokalna poročila, obvestila in reklame; 17.15 Oddaja v madžarskem jeziku.

REZULTATI IV. KOLA PNL:
V Murski Soboti: Sobota B : Tišina 3:3 (3:2); v Beltincih: Beltinci : Pušča 2:2 (2:1); v Ljutomeru: Ljutomer : Radgona 2:2 (1:2); v Dobrovniku: Dobrovnik : Kupšinci 4:0 (4:0). — Tekma Planika : Nafta B je bila že odigrana. Zmagala je Planika z rezultatom 2:0.
H.H.

LESTVICA PO IV. KOLU PNL

Radgona	5	4	1	0	29:6	9
Planika	4	4	0	0	24:1	8
Pušča	4	2	1	1	23:14	5
Sobota B	4	2	1	1	16:13	5
Nafta B	4	2	1	1	9:8	5
Tišina	4	1	1	2	19:17	3
Beltinci	4	1	1	2	6:5	3
Ljutomer	4	0	2	7	7:15	2
Dobrovnik	4	1	0	3	5:20	2
Kupšinci	5	0	0	5	3:40	0

ČESTITKA

K pomembni in zaslužitvi zmagi o Celju nad Kladivarjem iskreno čestitamo enajstotrici in vodstvu NK Sobota.

S športnim: Zdravo!
NK Grafičar

FUJ, PLAVI!

Rad obiskujem nogometne tekme in nič ne de, če vem, da te tekme ne bodo na višku, saj za to tudi niso dani pogoji za vse kraje našega Pomurja. Tudi to nedeljo sem si ogledal tekmo Ljutomer — G. Radgona. Začetka nisem videl in sem tekmo nekaj časa zamudil. Ker so igrali nogometarji tekmo na travniku zunaj Ljutomera, sem že od daleč siljal pisalico za tekmo določeno sodnika in čudne klice in kričanje gledalcev. Besed sprva nisem razumel; toda kmalu sem siljal razložiti: »Fuj, plavi, fu, plavi!« Začuden sem se ustavil, saj so bili Ljutomerčani do sedaj kar v redu navijači in so z dostojnimi klici bodrili svoje nogometne ljubljence. Prišel sem bil in zagledal nekako v sredini skupino moških kričalcev, ki je divje mahala z rokami in se venomer drla: »Fuj, plavi! Ti — plavi!« so bili namreč Radgončani. Pogledal sem po igrišču; nlesar takega nleso delali ti nesrečni »plavi«, da bi bili upravičeni sprejemati take ljubezne klice. Začuden sem vprašal najbolj gledalca, kakaj Ljutomerčani tako nekulturno sprejemajo svoje goste iz Radgone, pa so mi dejali: »Saj nles iz Ljutomera, iz Turnišča so!« »No«, sem si dejal, »ta je pa dobra! Kaj pa je prišlo te ljube Turniščane, da spuščajo iz sebe tako nevarne glasove in čemu so prišli kričati v Ljutomer?« Pa mi je brž rekla tovaršica iz Ljutomera: »Ja, tovariši, ko bi stali te tovaršice in še mnore drugih v Turnišču! Ko bi šle tikrat s Planiko, je najbolje, če vzamete s seboj milico, drugače vam bo slaba predla!«

Zamisli sem se. Na igrišču pa se je zopet začelo: »Pek, zemlje! Pek, zemlje!« To je letelo na sodnika, ki je menda po poklicu pek. In če je, morda to kakšen srmaten poklic! Morda za nekatere turniške navijače. Vse te zaljivke, ki so bile čisto osebnega značaja, so sodnika zmedle in je moral zaradi tega iti, ker so ti vrli Turniščane tudi tu pa tam prekorinili belo črto na igrišču, tekmo prekiniti. Ko sem na koncu tekme skušal s temi nadebudnimi kulturniki malce pokramljati o vlogi navijača, so mi na koncu povedali, da naj pridemo iz Radgone na tekmo bodrit svoje fante le, če bomo imeli kondicijo. No, lepo vabilo! Če mislijo nekateri, da so nogometne tekme v našem Pomurju zato, da bomo na njih ugnajali surovost, netili nelepe strasti, je boljše, da s takim nogometom prenehamo. Turniščane pa si s svojo dedgaletno navijačev v Ljutomeru ni pridobil posebnih simpatij in učenja. Torej navijači izven Turnišča, pozor: če hočete biti v Turnišču uspešni, ne pozabite prinesiti s seboj kondicije!

Manko Golar

Zadružniki II. osemletke v M. Soboti so zborovali

Nedavno so se pionirji-zadružniki soboške II. osemletke zbrali na letnem občnem zboru. Učelnica, v kateri je bilo zborovanje, je bila skoraj pretesna, saj šteje zadruga nad 80 članov. Vsi so z zanimanjem sledili poročilu predsednika.

V preteklem letu je zadruga gojila krompir, črni ribez in solato. Bogat pridelek pričča, da so pionirji dobro obdelali zemljo in dobro preračunali donosnost zemljišča, ki so ga dobili. Lepi dohodki so jih navdušili. Prav gotovo bodo v

prihodnjem letu z bogatejšimi izkušnjami imeli še večje uspehe. Zadružniki so navezali tudi stike s pionirsko zadrugo v Gančanih, ki dosega vidne uspehe.

Pionirji-zadružniki so tudi v šolskih počitnicah pridno delali na zemljiščih. Zato je upravni odbor sklenil, da bodo za najmarljivejše organizirali ekurzijo. Obiskali bodo tudi nekatera gospodarska podjetja, zlasti pa se bodo povezovali s pionirskimi zadrugami sosednjih krajev.

Na svetu živi danes 2,9 milijarde ljudi

Na svetu živi danes okrog 2,9 milijarde ljudi, letni prirastek znaša okrog 48 milijonov. Po demografskem letopisu Združenih narodov, objavljenim pred kratkim, je stopnja natalitete največja v jugovzhodni Aziji in tropski in južni Afriki, kjer znaša 46 promil, najmanjša pa v Evropi — vsega 19 promil (na Švedskem je najmanjša in znaša 14,2 promile).

Več kot polovica svetovnega prebivalstva živi v štirih državah — na Kitajskem (669 milijonov), v Indiji (403 milijone), Sovjetski zvezi (209 milijonov) in Združenih državah Amerike (178 milijonov). Velika Britanija je na desetem mestu po številu prebivalstva, za Japonsko, Pakistanom, Indonezijo, Brazilijo in Zahodno Nemčijo. Te države imajo vsaka preko 50 milijonov prebivalcev.

Najdalje žive Norvežani, Švedi in Nizozemci — povprečno 71 do 74 let, medtem ko živijo Indijci povprečno okrog 32 let. Vendar je Indija ena izmed redkih držav, kjer žive moški dalje od žensk.

V letopisu je tudi ta ugotovitev, da se poročijo ljudje v industrijsko razvitih državah prej kot v drugih državah. Povprečje znaša 24 let pri ženskah, 27 let pa pri moških.

MURSKA SOBOTA — od 28.-30. okt. egiptovski barvni kinemaskopski film: »Dežela sanj«; od 31. okt. do 1. nov. ameriški kinemaskopski film: »Obtožujem«; od 2.-3. nov. angleški barvni film: »Smrt na cesti«.

SLATINA RADENCI — od 29.-30. okt. ameriški barvni kinemaskopski film: »Sedem nevest za sedem bratov«; samo 3. nov. angleški film: »Madlena«.

GORNJA RADGONA — od 29.-30. okt. ameriški kinemaskopski film: »Interpol«; od 2.-3. nov. ameriški barvni film: »Afriški lev«.

LJUTOMER — od 29.-30. okt. ameriški kinemaskopski film: »Mož s tisoč obrazi«; od 2.-3. nov. japonski film: »Ulica sramu«.

BELTINCI — od 29.-30. okt. italijanski film: »Cabirijine noči«.

VIDEM OB SCAVNICI — od 29.-30. okt. francoski film: »Salemške čarovnice«.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU — od 29.-30. okt. ameriški barvni film: »Poslednji Apač«; od 1.-2. nov. francosko-italijanski film: »Afera Mauricius«.

VELIKA POLANA — samo 30. okt. ameriški barvni film: »Overland Pacific«.

CEPINCI — samo 30. okt. ameriški film: »Prišel je iz Laramije«.

Motorist se ponesrečil

Pred nekaj dnevi se je zgodila na železniškem prelazu na cesti Ljutomer — Krapje hujska prometna nesreča, pri kateri se je huje poškodoval uslužbenec VG Ljutomer Franc Stumpf. Imenovani se je z motorjem zaletel v spuščene železniške zapornice. Sunek mu je prizadejal hude poškodbe, tako da je padel v nezavest. Se hujsko nesrečo so preprečili ljudje, ki so nezavestnega voznika potegnili z železniške proge, po kateri je prihajal vlak.

PREKLIC

Podpisana Romana Katona iz Murske Sobotice izjavljam, da mi ni ničesar znanega o tem, da bi Stefan in Julijana Kološa iz Gorice slabo ravnala z delavci v Baranji, in preključem neresnične besede, izrečene v Gorici v letošnjem letu.

R. K.
Murska Sobota

Tedenski KOHEDAP

Petek, 28. okt. — Simon Sobota, 29. okt. — Teta Nedelja, 30. okt. — Sonja Ponedeljek, 31. okt. — Gorazd Torek, 1. nov. — Dan mrtvih Sreča, 2. nov. — Dušana Četrtek, 3. nov. — Silva

DAROVALCI KRVI NA TRANSFUZIJSKI POSTAJI MURSKA SOBOTA

od 17. do 22. oktobra 1960
Dr. Vlastimir Udovc, dr. Kurt Soncencem, Lizika Volč — drugič, Ana Kar — drugič, Marta Hecan — drugič, Ljudmila Cvetko, Terezija Pavel, Dragica Lan, Jolica Trianjek, Margita Peterka, Marjeta Drvaric, Keglina Babjanic, Marija Lanjšček, Stela Carni, Anica Tkalac, Marija Vinceti, Zlata Makari, Val iz bolnice Murska Sobota, Milan Susteršič, Koloman Flisar, oba iz Narodne banke Murska Sobota, Marija Smodi — enajstič iz Penance, Terezija Obal — šestič iz Kovece, Franc Senčar — sedmič iz stare vasi.

V imenu bolnikov se vsem krvodajalcem najlepše zahvaljuje
TRANSFUZIJSKA POSTAJA MURSKA SOBOTA

Mali OGLASI

HISO z gospodarskim poslopijem v Otovcih, ugodno prodam za 300.000 din. Interesenti naj se javijo v Stanjevcih št. 6, p. Gornji Petrovci. M-1141

FOTOGRAFSKO VAJENKO sprejem. Vsa oskrba v hiši. FOTOGRAF, Stična, p. Ivančana Gorica. M-1142

HISO (gostilno) z gospodarskim poslopijem in vsem gostinstv. inventarjem, ugodno prodam. Naslov v uravni lista. M-1145

KLAVIRSKO HARMONIKO 80-basno HOHNER VERDI II. prodam. Matija Salika, Gaberje 159, o. Lendava. M-1147

KUPIM POGONSKI MOTOR 10 do 15 KS. Jože Bernard, Vogričevci, p. Ljutomer. M-1148

GOSPODINJSKO POMOČNICO, pridno, pošteno, sprejem takoj. Murska Sobota, Aljba Kardova št. 1. M-1149

GOSPODINJSKO POMOČNICO, pridno, pošteno k dvema otrokoma sprejem takoj. Naslov v uravni lista. M-1151

KUPIM ZORČENIK za viganje motorja DKW 250 ccm tip 1953, prodam na kuhinjsko omaro. Mikloš Kuzmiča št. 3, M. Sobota. M-1152

Oglas

v Pomurskem vestniku -
siguren uspeh

ZDRAVSTVENI DOM Murska Sobota prodaja naslednji gradbeni material:

strešno opeko biber, tesani les ostrežja in stropov, deske, letve, peči in drugo

Interesenti naj vprašajo na upravi Zdravstvenega doma Murska Sobota.

Obvestilo

Obveščamo cenjene odjemalce, da bomo 2. novembra pričeli s sodobno in higiensko

prodajo mleka v steklenicah

v novem lokalu na Štefana Kovača ulici št. 8.

Z uvedbo tega načina prodaje prenehamo prodajati mleko v posodah. Na razpolago bodo količine v litrskih in pol-litrskih steklenicah. Naprošamo stranke, da si prvi dan, t. j. 2. novembra nabavijo potrebno količino steklenic v naši prodajalni. Cena steklenicam je: litrska 50 din, pollitrska pa 36 din za komad.

Cena vstekljeničnemu mleku je 36 din za liter.

Da bi čimbolj ugodili strankam, bomo prodajali tudi kruh vseh vrst, pecivo, drobtine in prepečenec, proizvod parne pekarnice.

Isteza dne oddiramo tudi

zajtrkovalnico

kjer boste lahko postreženi z mlekom, kavo, kakaom in jogurtom. Pripravljeni smo razširiti asortiment po želji potrošnikov.

Tovarna mlečnega prahu
Murska Sobota

KMETIJSKO GOSPODARSTVO BELTINCI prodaja:

2 poltežka delovna konja v starosti od 6—8 let v dobri kondiciji, celotno opremo za 2 konja in en težki voz

Pravico do nakupa ima prvenstveno socialistični sektor. Vse ostale informacije se dobijo na upravi posestva.

Za 31. oktober -

MEDNARODNI DAN VARČEVANJA

čestitajo svojim vlagateljem in vsem delovnim ljudem Pomurja

Zadružna hranilnica in posojilnica z n. j. Murska Sobota in hranilnice in posojilnice kmetijskih zadrug v Pomurju

Pred 36 leti so se v Milanu na mednarodni konferenci Zvez hranilnic zbrali zastopniki vseh držav z namenom, da bi se ustvarila močna meddržavna povezava hranilništva in okrepila ideja varčevanja. Na tem kongresu je bilo tudi sklenjeno, da bo vsako leto 31. oktobra svetovni dan varčevanja.

Varčevanje je eden izmed sestavnih delov ekonomičnega gospodarjenja. In prav zaradi tega je potrebno posvetiti veliko pozornosti zavesti varčevanja pri posameznikih. Ljudje, ki imajo smisel za varčevanje, pomagajo družbi, ker če varčujejo s svojimi dohodki, bodo tudi z družbeno lastnino.

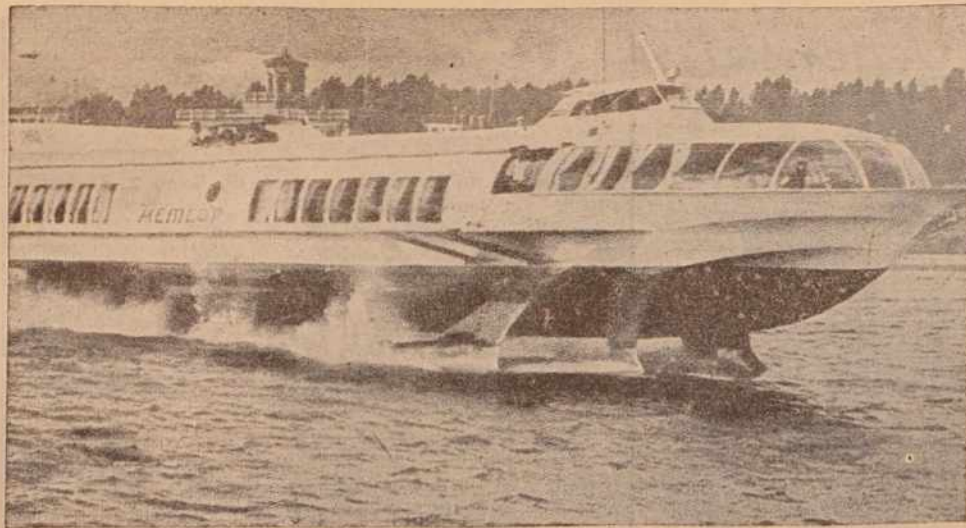
Občutek za varčevanje pa mora človeku ustvariti in razvijati družba. Družba mora vzgajati predvsem mladino in pri tem nenehno imeti pred očmi moralno-vzgojni značaj varčevanja. Mladega človeka je treba navaditi k varčevanju in to pri najmanjših zneskih, kajti ravno pri tem se oblikuje zavest varčevanja. Kdor hrani pri dinarjih, bo znal tudi pri tisočakah. Takega človeka je treba vzgojiti.

Ob svetovnem dnevu varčevanja bi bilo dobro, če bi se vsak državljan spomnil koristnosti varčevanja, tako za družbo, kakor tudi za sebe.

Zrno do zrna pogača,

kamen do kamna palača!

Varčujte in vlagajte svoje prihranke pri zadružnih hranilnicah!

NAJVEČJI MOTORNI ČOLN — Motorni čoln »Meteor« je največji čoln te vrste na svetu. Tako vsaj trdijo njegovi sovjetski konstruktorji. Čoln ima 15 sedežev, za pot od mesta Gorki do Moskve (900 km) pa je porabil 12 ur in 40 minut. Navzlic vsej brzini pa vozniku na tej poti le pripada cela dnevica, v kolikor je zanj 12 ur dovolj...

NEMCI IN OROŽJE

Bundeswehr ima 250.000 vojakov, 1.000 letal, 2.000 tankov in atomske projektilne

Stevan Sindjelić, podpolkovnik JLA odgovarja v beograjski »Ilustrirani Politiki« na vprašanje, koliko ima Zahodna Nemčija vojakov in kakšna je njihova oborožitev, da je imela Zahodna Nemčija sredi letošnjega leta okrog 250.000 vojakov. Od tega 150.000 v kopenski vojski, 61.000 v letalstvu, 22.500 v mornarici in 14.500 v teritorialni obrambi, kar predstavlja dve tretjini kontingenta, ki je planiran šele za l. 1965.

Kopenska vojska naj bi imela 12 divizij. Od tega je doslej formiranih 7 (6 pešadijskih in 1 planinska), štiri sedaj formirajo, medtem ko predvidevajo formiranje zadnje prihodnje leto. Formirajo tudi že raketne enote.

Vojno letalstvo naj bi imelo do l. 1965 28 formacij (ena for-

macija ima 45 do 75 aparatov) z okrog 1700 borbenih letal. Do srede letošnjega leta je imela Nemčija vsega štiri formacije lovcov bombarderjev in eno transportno, šest pa jih formirajo. Ta velika zakasnitev v organizaciji letalskih enot je nastala v zvezi z orientacijo nemškega vojaškega vodstva na dirigirane projektilne, ki prej niso bili predvideni.

Za vojno mornarico je predvidenih 22 pomorskih in dve pomorskoletalski formaciji rušilcev, podmornic in motornih torpedov.

Po ocenitvah, ki jih objavlja zahodnonemški tisk, ima sedaj Nemčija okrog 1000 borbenih letal in okrog 2000 tankov. Njene grenadirske in spancerdivizije so sodobno oborožene, popolnoma motorizirane, imajo

pa tudi raketno artilerijo (orožja s po 24 in 30 cevi na tankovskih šasijah). Divizije imajo v svojem sestavu vse robove, stroke in službe in predstavljajo miniaturne in zelo gibčne armade. Čeprav je njihovo število znatno manjše od divizij iz vojne, je moč njihovega ognja dokaj večja. Organizacijsko so tako urejene in tako opremljene s tehniko, da se lahko borijo v pogojih klasične in atomske vojne.

Najnovejša zahteva nemških vojaških voditeljev, da se jim dovoli atomska oborožitev in strateški projektili tipa »Polaris« (domet 1500 do 2500 kilometrov, lahko pa ga izstrelijo s podmornice ali podvodnega oporišča), a tudi izjava ministra vojske Straussa, da je za Nemčijo sprejemljiv »samo oborožen mir«, oživljajo v spominu ne tako davne dogodke iz obdobja pred Drugo svetovno vojno. Vojaški proračun Zahodne Nemčije se je povečal od 6 milijard in 195 milijonov mark v l. 1955 na 11 in pol milijarde v lanskem letu.

SKRIVNOST TRIGLAVSKEGA LEDENIKA

Skrivnost triglavskega ledenika ni odkrita. Se več: vse kaže, da je vedno bolj zapletena. Čeprav tečejo od osvoboditve dalje sistematična raziskovanja, je priroda »belega očaka« v glavnem ostala neznana. Nič se ne ve o njegovi preteklosti, velikosti in strukturi.

Zročilo pravi, da so ljudje pred stoletji s sammi odhajali na Triglav. Takrat je bil najvišji vrh v naši državi zvezan z vrhom z ledenikom, ki se je spuščal po strminah vrha, preko Triglavskega vrata do Radovljice. Vendar ni o tem nobenega pisane dokumenta. Najstarejši pisani dokument je star 72 let. Napisal ga je neki Bihler, ki je ugotovil, da je triglavski ledenik velik 45,9 hektarjev. Poleg tega dokumenta je še nekaj »arheoloških« predmetov, ki dokazujejo, da so se naši predniki zanimali za skrivnosti ledenika. Druhih dokazov ni.

KJE JE MEJA »VEČNEGA SNEGA«?

Sele po osvoboditvi se je začelo sistematično raziskovanje ledenika in njegovih elementov. Vsako leto so merili površino, ki se je gibala od 13 do 17 hektarjev. V tem času so ugotovili, da je deset let ledenik konel in samo dve leti je ponovno naraščal. To dejstvo dokazuje, da vpliva na življenje tega »velikana« več faktorjev. Eden izmed najvažnejših je karakter letnih mesecev. Strokovnjaki meteorološke postaje na Kredarici so izmerili povprečno temperaturo ledenika od maja do oktobra, ki znaša minus dve in pol stopinj Celzija. Povprečna temperatura v juliju in avgustu je večja za šest do osem stopinj, v teh mesecih pa se ledenik tudi v največji meri topi.

Ko so stalno spremljali gibanje ledenika, so ugotovili, do kod se v naših Alpah razprostira meja »večnega snega«. Ta se začne na nadmorski višini 2700 m. Po njeni zaslugi, a tudi sprito položaja ledenika ne bo naš »beli očak« nikoli obsojen na smrt. Njegova »večnost« je zagotovljena po zaslugi Malega in Velikega Triglava, ki ga ob »pravem času« začelita s hladno, a tudi po zaslugi dejstva, da »padalo« sončni žarki na njegovo površino pod malim kotom in se od nje odbijajo.

EROZIVNA MOČ LEDENISKE VODE

Toda tudi poleg vseh teh pozitivnih okolnosti si triglavski ledenik ne bi mogel zagotoviti

»večnosti«, če se njegovo ogromno telo ne bi hranilo in pomlajevalo. Zato se pred strokovnjake postavlja vprašanje, odkod »hrana« triglavskemu ledeniku? Največ snega dobiva ledenik s strmih površin Malega in Velikega Triglava, s katerim se osipa sneg v »beli silos« ledenika. Precej snega pade na površino ledenika v obliki nanosnih, v obliki atmosferskih padavin pa vsako leto po 8 do 10 metrov snega. Tako računajo, da »poje« ta nenasišni »sladokusec« vsako leto na en kvadratni meter površine od 20 do 30 m snega, od česar proizvede dva do tri metre ledu.

Upoštevač vse to, se strokovnjaki danes sprasujejo, kolikšna je debelina ledenika in kolikšno količino ledu skriva v sebi? Na to vprašanje ne more nihče odgovoriti. Z doslejšnjimi merjenji so ugotovili debelino ledu samo na spodnji strani ledenika, na nadmorski višini 2550 m, kjer je znašala okrog 9 metrov, in to v obdobju topljenja. Predpostavljajo, da je debelina ledenika mnogo večja pod samimi vertikalnimi stenami Triglava, kjer dosega na nekaterih mestih tudi 50 m. Prav tako predpostavljajo, da vsebuje ledenik okrog tri in pol milijonov kubičnih metrov ledu.

KJE DOBIVA LEDENIK »HRANO«?

Razumljivo je, da ledenik svoje površine redno »umiva« in da se ustvarja ob tej priložnosti velika količina vode, ki mora sebi najti pot, da bi odtekala. Znano je tudi to, da ima ta voda veliko moč in da ji nič ne more preprečiti poti. Na spodnjem robu ledenika so štiri jame, pod ledenikom pa je najbrž polno takšnih jam, ki služijo za odvajanje ledeniške vode.

Ko je znano, tudi to odkrila, je storila korak naprej. Strokovnjaki so pričeli raziskovati, kam se ta voda izgublja. Z večletnimi proučevanji so ugotovili, da ima reka Soča več vode, kot ji jo daje kapaciteta njenih gravitacijskih površin. S tem odkritjem je povezana tudi njena azurno modra barva, ki dopušča možnost, da se Soča preskrbuje z vodo tudi z druge strani. Ta podatek je najbolj razveselil speleologe, ki so takoj zaključili, da dobiva Soča vodo iz ledenika. Da bi svojo ugotovitev podkrepili, so se poslužili karakteristik ledeniške vode, ki ima nizko količino apnenca, a velik odstotek ogljikovega dioksida, ki najbolj raztaplja apnenca in barva vodo.

ODDAJE Z ODDAJENOSTI 35 MILIJONOV KILOMETROV

Ameriški satelit »Pionir V« je prenehal iz vesolja pošiljati radijska sporočila, rezultate z znanstvenih instrumentov v satelitu. V trenutku, ko je bila poslana zadnja emisija s satelita, je bil slednji oddaljen 35 milijonov kilometrov od Zemlje, kar je največja razdalja, s katere je bilo doslej poslano radijsko sporočilo. Vsa poročila s tega satelita je od samega začetka krožila okrog Zemlje sprejemal neki veliki observatorij v Angliji.

Satelit je imel dva radijska oddajnika, od katerih je manjši oddajal podatke o prilikah v vesolju do daljave 8 milijonov kilometrov. Druzi oddajnik v satelitu, ki je dobival energijo za svoje delo preko sončnih baterij, pa je nato na-

daljeval delo. Zadnje sporočilo, oddano iz daljave 35 milijonov kilometrov, je bilo zelo jasno in je sporočalo znanstvenikom podatke o radiaciji v tem delu vesolja.

Po mišljenju strokovnjakov bi satelit še dalje pošiljal radijska sporočila, vendar je

verjetno prišlo do napake v napravah zaradi trčenja s kakšnim manjšim meteoritom. Vendar uspeh satelita »Pionir V« potrjuje, da bodo radijske zveze astronomov z Zemljo mogoče tudi pri uporabi razmeroma slabih oddajnih naprav.

ŽENSKES IN DUHOVI

Pripadnice specialnih ženskih sil v sestavi britanske armade, namočene v neki kasarni, so se pritoževale, da opažajo podobne neke fantastične scene na dvorišču njihovega taborišča.

To taborišče je namreč na prostoru, kjer so se leta 1642 spopadli v neki krvavi bitki pristaši takratnega angleškega

kralja in Kromvela. Neka legenda pravi, da prihajajo od tega časa na vsako obletnico bitke (23. oktobra) duhovi 1000 padlih vojakov obeh strank ponoči na bojno polje, obnavljajoč staro sovraštvo.

Parohialni duhovnik omenjenega kraja se je zato odločil, da bo, kot bi pri nas rekli stari ljudje, udaril letos »glo-glov količek« tem nemirnim dušam in da jih bo vsaj nagnal iz svoje župnije na neko drugo mesto. Med drugim je najel tudi fotografe in filmske snemalce, da bi registrirali oziroma posneli scene in sume, ki bi jih bilo moč videti in slišati. Akciji so se pridružile tudi vojaške oblasti, zavzete za ohranitev reda in miru pri podrejenih.

Mobilizirana tehnična sredstva naj bi bila potrebna zato, ker nazivlje upornosti starih legend doslej še nihče ni videl in slišal duhov. Doslej pa se tudi ni nobenih poročil, kako je akcija uspela v moralnem pogledu glede na prestrašene ženske pripadnice britanskih oboroženih sil.

INJEKCIJA IZ PIŠTOLE

Mladi bengalski tiger iz živalskega vrta v Kopenhagenu je začel pred nedavnim naglo hujskati. Spričo tega, da je bengalski tiger danes dragocena in redka zver, so sklicali veterinarski posvet. Veterinarji so ugotovili, da je treba tigru nujno vbrizgati injekcije vitamina.

Tiger pa je divje narave in vsi poskusi čuvajev, da bi ga ukrotili, da bi mu veterinar vbrizgal injekcije, so bili zaman.

Tedaj se je veterinar domislil resne ideje. Naročil je posebno pištolo, ki je »izstrelila« v telo tigra namesto krogle posebne igle, predhodno napolnjene z vitamini. Tiger sploh ni reagiral na nedolžne igline vbode. Poseben sistem je zagotavljal, da je tekočina prodrla v telo živali, nakar je igla sama izpadla iz tkiva, v katerega se je zarila.

Injekcije vitamina so odlično koristile tigru, ki je kmalu okreval.

GOBA, NA KATEPI BI BILO MOC SEDETI

Blizu »Sport hotela« na Poljski so našli pred nekaj velikanskim gobo, ki je bila težiški štiri kilograme in 800 gramov. Premer »glave« te gobe, na kateri bi bilo moč spričo njene velikosti doobno sedeti, je znašal več kot 46 centimetrov.

Rešitev v zadnjem trenutku

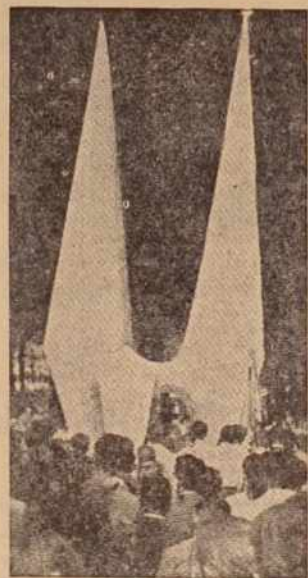
Po glavni ulici nekoga industrijskega središča v pokrajini York v Angliji so se valile popoldne reke delavcev, ki so se iz tovarn vračale domov. Neki ogromni kamioncisterna je glasno trobil in se z veliko brzino spuščal po strmi ulici. Gume so zakrkapale, vozilo je nepričakovano zavrla in se nagni-

lo na eno stran. Kamion je udaril v stebere na robu ceste. Slišati je bilo vpitje množice in ljudje so začeli bežati.

Prednje kolo kamiona, težko preko 200 kilogramov, se je odrgalo od karoserije in se je z ogromno brzino kotilo po strmini proti pločniku. Vsi so zbežali z njegove smrtonosne poti razen nekoga slepega starčka, ki je v eni roki držal belo palico, v drugi pa majhno dekletce. Kolo je udarilo v rob pločnika, poskočilo in se odbilo naravnost proti starčku z otrokom. Podoba je bila, da je katastrofa neizbežna.

SPOMENIK NASEMU PRVEMU PILOTU

Naš prvi pilot Edvard Rusjan je poletel 25. novembra 1909 in se je smirno ponorečel. Ta datum smatramo kot začetek naše letalstva, ki je do danes toliko napredovalo, da sodi v vrste razvitih letalstev. Prihodnji mesec bo poteklo natanko 50 let od nesrečne smrti pokojnega Edvarda Rusjana, naša slika pa prikazuje spomenik, ki so mu ga pred kratkim odkrili v Novi Gorici. Edvard Rusjan je bil tudi naš prvi letalski konstruktor.

CEPIVO PROTI TRAHOMU

Specialisti za očesne bolezni s Harvardске univerze v ZDA so uspeli v sodelovanju z virusolozi proizvesti femlent, ki se je pri miših izkazal kot zelo učinkovito sredstvo proti trahomu, to pa je pred kratkim uspelo tudi našim učenjakom. Spričo tega, da je učenjakom uspelo sprožiti to virus v svojih laboratorijih, omenjena izpante, da bodo »naši« učenjaki cepivo proti povzročitelju te bolezni.

Glede na to, da ameriški učenjaki smatrajo, da povzročata trahom dva virusa, se ukvarjajo sedaj znanstveniki harvardске univerze z izdelovanjem dveh različnih cepiv.

NOVA VRSTA UMETNEGA SLADKORJA

Institut za prehranske proizvode v Šviciji je izdelal novo vrsto umetnega sladkorja, ki je 50-krat sladji od običajnega. Nova vrsta sladkorja, imenovana »Asugrin«, ne vsebuje saharina in je povsem nenevarna. »Asugrin« izdelujejo samo v prahu.

KOLO IZ STEKLA

Kolo, čigar mnogi deli so izdelani iz neke vrste sintetičnega stekla, se je pojavilo pred kratkim v Chicagu. Prednosti so številne: njegovi deli so odporni proti koroziji in lažji za okrog 20%, vendar za zdaj še vedno predragi — stanejo okrog 90 dolarjev.

ČEVLI Z VONJEM

Singapurski trgovec Saj Tu si je izbral nov poklic, ki mu je že prinesel lepo imetje. Iz raznih trav osebuje »izdeluje« vonj, s katerim »nama« strankam čevlje po tlačenju v svojem salonu. Z dobro rečdamo mu je uspelo privabiti tri tisoč strank, da je moč priti pri njem na vrsto šele po vnaprej dogovorjenem sestanku.

ANAHORIZEM BREZ PRIMERE

Neki veleposlanik, ki je bil imenovan pred 20 leti od vlade, ki ne obstaja že 16 let, se vedno opravlja svoje funkcije. To je Ferenc Marossi, Horthyjev veleposlanik pri »panski« vladi v Madridu, ki se sedaj uraduje v zgradbi madžarskega veleposlanstva in izdaja potne liste. Komu in za kam?

Parada zahodnonemške vojske

DROBNE ZANIMIVOSTI

AVTO SKODUJE SRCU

Zahodnonemški učenjak dr. Luff je ugotovil s pomočjo specialnih proučevanj, da povzročajo upravljanje motornih vozil, ki razvijajo veliko brzino, obremenitev srca. Spreminjanje brzine med vožnjo, povečanje brzine in zaviranje pospešujejo delo srca v obliki predvsem preko psihične sfere. Nevarnost, ki se je v določenem trenutku voznik zaveda, dviga tonus simpatičnega živčnega sistema. Taka igrajo veliko vlogo tudi drugi čimtelji, kot so stalne spremembe v napetosti, pozornosti ali nenehna budnost. Zelo hitra vožnja na cesti ali dolga vožnja skozi mesto naglo obremenjujeta in izčrpavata sistem srčnih žil. Poseben napor prestavlja vožnja, če mora voznik upoštevati posamezna navodila med vožnjo, ali v primeru, če so njegove akcije čemene, kot na primer med vožnjo v kolonah ali paradah.

Ob vsem tem opozarja dr. Luff na nevarnost nevroz srca in srčnih žil, ki dovedejo splošna do funkcionalnih, nato pa do organskih sprememb.

STUDENEC,

KI NAPOVEDUJE DEZ

Studenec Nikole Regvarja, v Paulovcu, ob železniški progi Podvanski Kloštar — Bjelovar, ima nevsakdanjo lastnost. Ta trideset metrov globoki studenec, ki je sicer na kolo, kakor tudi vsi drugi vaški studenci, — »napoveduje« vreme. Dan, preden začne padati dež ali nastopi neurje, vzhvalovi v njem voda in se zapeni.

MOCNO OROŽJE PROTI RAKU

Bolnišnica ameriške Komisije za atomsko energijo v Argonu za zdravljenje nekaterih vrst raka je dobila pred nedavnim v uporabo aparat, ki ga smatrajo kot najmočnejše orožje, izdelano doslej v borbi proti tej bolezni. Aparat, ki je dobil ime lineak, je težak 25 ton,

sestoji pa se iz naprave, ki pospešuje gibanje atomskih drobcev do ogromne brzine in iz »topa« za izžarjevanje, ki izstreljuje atomske drobce globoko v tkivo raka. Lineak je v stanju, da dozira globoko in intenzivno izžarjevanje, tako da doseže atomski drobec do tkiva raka, ne da bi poškodovall pri tem bližnje tkivo in sosednje, za življenje važne organe. Noben doslejnji aparat za borbo proti raku ni dosegel tolikšne kontrole.

Ta aparat bodo, po besedah dr. Leona Jacobsona, direktorja bolnišnice v Argonu, zelo koristno uporabili tudi v druge namene: služil bo tudi kot instrument za znanstveno raziskovalno delo.

20 LET ČAKA NA VLAK

Čudno strast ima šestdesetletni mladenec iz Wadlinga Pana Milka Mihajlovič. Polnih dvajset let vstaja dan pooblašča na železniški postaji vse potnike in brezovske. El imalo postane v času, ko priti pa tudi postane, da odloži noč prepel. Domačinom se zdi nemogoče, da bi prispel na postajo vlak, ki ga Milka ne bi pričakal.

NEMCI IEDO MESO KENGURUJEV

V Zahodni Nemčiji vedno bolj narašča prodaja mesa kengurujev. Lani so ga prodali zahodnonemškimi potrošnikom okrog 5 ton, letos pa že doslej 6.000 ton.

PAPIR IZ RIZA

Egiptovski učenjaki so uspeli izdelati iz riževе slame in še nekatere sestavin papir. Glede na to, da so pokazali poskusi odlične rezultate, bodo kmalu začeli izdelati veliko tovarno v Katru, ki bo izdelovala papir specialno iz riževе slame.